

Το γερμανικό αποτύπωμα στην ελληνική οικονομία

Ίδρυμα Οικονομικών
& Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Η συμβολή των διμερών οικονομικών σχέσεων με τη Γερμανία στην οικονομία της Ελλάδας

Δεκέμβριος 2022

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών ή της Διοίκησης του IOBE.

Η μελέτη εκπονήθηκε από τους **Νίκο Παρατσιώκα**, **Γρηγόρη Παύλου** και **Svetoslav Danchev**, υπό την επίβλεψη του γενικού διευθυντή του IOBE, Καθηγητή Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Νίκου Βέττα**.

Περιεχόμενα

	Περίληψη	125
1	/ Εισαγωγή	128
2	/ Βασικές τάσεις στις διμερείς οικονομικές σχέσεις Ελλάδας-Γερμανίας	129
2.1	/ Εισαγωγή	129
2.2	/ Εμπόριο προϊόντων	129
2.2.1	/ Μερίδιο της Γερμανίας στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων της Ελλάδας	129
2.2.2	/ Εμπόριο προϊόντων στο νέο περιβάλλον πληθωρισμού	131
2.2.3	/ Εισαγωγές και εξαγωγές ανά κατηγορία προϊόντων	133
2.2.4	/ Εμπόριο προϊόντων σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	135
2.3	/ Εισπράξεις και Πληρωμές Υπηρεσιών	138
2.3.1	/ Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία	138
2.3.2	/ Διάρθρωση ανά κατηγορία υπηρεσιών	139
2.3.3	/ Εισπράξεις και Πληρωμές Τουριστικών Υπηρεσιών	141
2.4	/ Εισροές εισοδημάτων	144
2.5	/ Άμεσες επενδύσεις	145
2.6	/ Εκπαίδευση και πολιτισμός	146
2.7	/ Σύνοψη	147
3	/ Βασικά μεγέθη από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ	148
3.1	/ Εισαγωγή	148
3.2	/ Κύκλος εργασιών	148
3.3	/ Απασχόληση	149
3.4	/ Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	149
3.5	/ Εξαγωγές	150
3.6	/ Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα	150
4	/ Η συμβολή της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην ελληνική οικονομία	151
4.1	/ Εισαγωγή	151
4.2	/ Οικονομικές επιδράσεις για το σύνολο των εταιρειών	151
4.3	/ Πολλαπλασιαστές επίδρασης	153
4.4	/ Σύνοψη	153
5	/ Παράρτημα: Επισκόπηση μεθοδολογίας	154

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθή την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2022 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 9211200-10, Fax: 210 9228130 & 210 9233977

E-mail: info@iobe.gr - URL: www.iobe.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικός στόχος της μελέτης είναι η εκτίμηση της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας και η ανάδειξη του βαθμού αντίδρασης των γερμανικών επιχειρήσεων στις νέες πρωτόγνωρες συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία. Στο πλαίσιο της μελέτης επικαιροποιούνται οι τάσεις στις εμπορικές και επενδυτικές ροές μεταξύ των δύο χωρών και ποσοτικοποιούνται οι άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις από τη λειτουργία και τις επενδύσεις εταιρειών-μελών του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου στην ελληνική οικονομία.

Εισαγωγή Το 2021, η Γερμανία διατήρησε και σε αρκετούς δείκτες ενίσχυσε τη θέση της ως ένας από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Τόσο στο εμπόριο προϊόντων όσο και στις ταξιδιωτικές εισπράξεις, το μερίδιο της Γερμανίας ενισχύθηκε το 2021, μετά τον περιορισμό των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Οι ισχυρές εμπορικές σχέσεις διατηρούνται και στο πρώτο διάστημα του 2022, παρά τις αναταράξεις που δημιουργούν στο εμπόριο οι πληθωριστικές πιέσεις. Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα υποδεικνύει την ανάπτυξη στενών επιχειρηματικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων είναι σημαντική η συνεισφορά του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ), το οποίο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων.

Εμπορικές σχέσεις με τη Γερμανία

Η Γερμανία αποτελεί, διαχρονικά, κύριο εμπορικό εταίρο της χώρας. Στις εισαγωγές, η Γερμανία διατηρεί την πρώτη θέση από το 2015 μέχρι και το 2021, ενώ εξακολουθεί να κατατάσσεται δεύτερη στην κατάταξη των προορισμών για τις ελληνικές εξαγωγές.

Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθαν στα €2,8 δισ. το 2021, καταγράφοντας άνοδο κατά 21% σε σχέση με το 2020, ενώ η αξία των εισαγωγών προϊόντων από τη Γερμανία προς την Ελλάδα διαμορφώθηκε στα €6,9 δισ. (+18,3% σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό έλλειμμα αγαθών στο διμερές εμπόριο Ελλάδας - Γερμανίας ενισχύθηκε στα €4,1 δισ. Αντίθετα, στις υπηρεσίες η Ελλάδα καταγράφει διαχρονικά πλεόνασμα στο διμερές εμπόριο (€1,8 δισ. το 2021), καθώς οι εισπράξεις από τη Γερμανία διατηρούνται σε αρκετά υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τις πληρωμές για υπηρεσίες προς τη Γερμανία (€3,2 δισ. έναντι €1,4 δισ. αντίστοιχα το 2021).

Το μερίδιο των διμερών συναλλαγών στις συνολικές εμπορικές συναλλαγές της χώρας σημείωσε μικρή υποχώρηση το 2021 (Διάγραμμα 1). Ειδικότερα, το μερίδιο της Γερμανίας στις συνολικές εισαγωγές της Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 11% το 2021, από 12,3% το 2020. Αντίστοιχα, το μερίδιο των διμερών συναλλαγών στις εξαγωγές της Ελλάδας υποχώρησε στο 7,3% το 2021 από 7,8% το 2020.

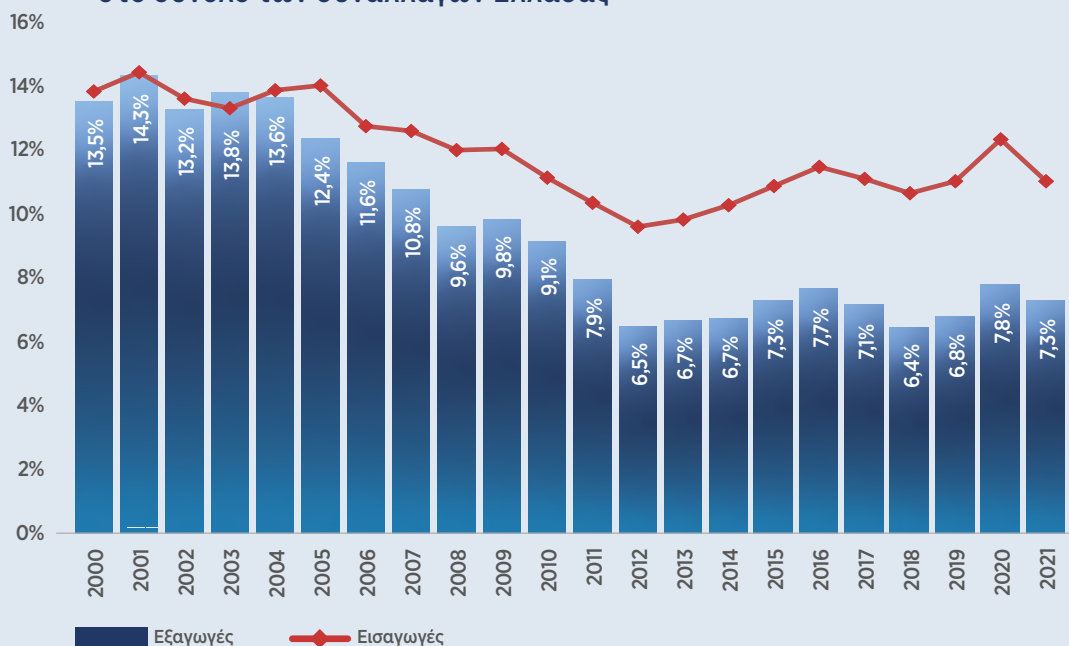
Ανά κατηγορία προϊόντων, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, με τη συγκεκριμένη κατηγορία να αντιπροσωπεύει το 56% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, μερίδιο το οποίο είναι χαμηλότερο κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2020. Στις εισαγωγές, τα κεφαλαιουχικά αγαθά και οι βιομηχανικές προμήθειες αποτελούν την κυριότερη κατηγορία, με το μερίδιο να έχει διατηρηθεί σχεδόν αμετάβλητο σε σχέση με το προηγούμενο έτος (55%).

Από τα μέσα του 2021 αρχίζουν να εμφανίζονται πληθωριστικές πιέσεις, οι οποίες κλιμακώθηκαν από τις αρχές του 2022, με αποτέλεσμα οι αξίες εξαγωγών και εισαγωγών να καταγράφονται αυξημένες. Ωστόσο, οι εμπορικές ροές με τη Γερμανία διατηρούν θετικό πρόσημο στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 ακόμα και σε πραγματικούς όρους. Ειδικότερα, οι εξαγωγές προς τη Γερμανία αυξήθηκαν μέσα στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 κατά 23,8% σε αξία, ενώ σημειώθηκε και αύξηση 7,1% σε όρους όγκου εξαγωγών. Οι εισαγωγές από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 19,3% στο εννεάμηνο του 2022, με αύξηση στον όγκο εμπορευμάτων κατά 10,8%.

Το μερίδιο των εισπράξεων υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 9,1% για το 2021, ανακάμπτοντας έπειτα από την πτωτική τάση που καταγραφόταν από το 2014. Σημαντική αύξηση εισπράξεων καταγράφεται και στο πρώτο εξάμηνο του 2022, με ενίσχυση μεριδίου στο 8,1%, έναντι 5,8%.

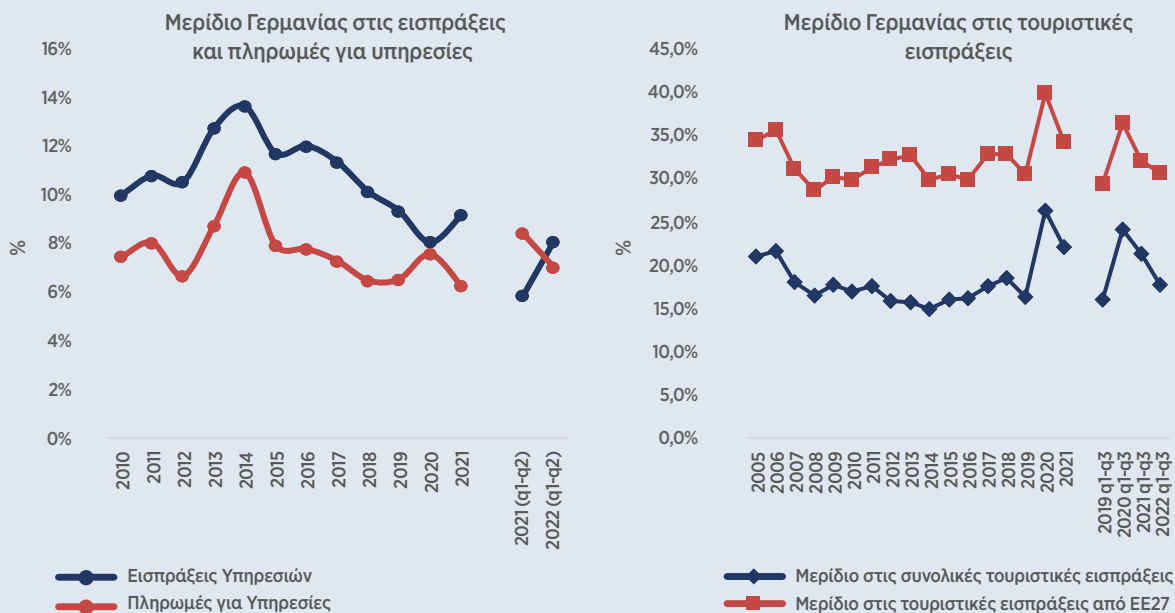
Στις ταξιδιωτικές εισπράξεις της ελληνικής οικονομίας, οι οποίες αποτελούν βασική συνιστώσα των εισπράξεων από υπηρεσίες, η Γερμανία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο και το 2021 (22,1%). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών της χώρας διαχρονικά, φτάνοντας τα 772 ευρώ ανά ταξίδι, έναντι 689 ευρώ στον μέσο όρο. Το πρώτο εννεάμηνο του 2022, οι τουριστικές εισπράξεις από τη Γερμανία αντιστοιχούν στο 17,6% του συνόλου, έναντι 15,9% στο αντίστοιχο διάστημα του 2019.

Διάγραμμα 1: Μεριδίο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας-Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2: Μεριδίο Γερμανίας σε εισπράξεις και πληρωμές υπηρεσιών

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Όσον αφορά την εισροή εισοδημάτων από τη Γερμανία, πρωτογενών από εργασία και δευτερογενών από μεταναστευτικά εμβάσματα, αντιστοιχούν στο 5,9% και 17,0% αντίστοιχα του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρευσαν στην ελληνική οικονομία το 2020. Τα μεταναστευτικά εμβάσματα από τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στα €56,8 εκατ. το 2020, με ενίσχυση του μεριδίου της Γερμανίας στο σύνολο χωρών σε 17,0%. Σημειώνεται ότι την πενταετία 2016-2020 εισέρευσαν πάνω από €200 εκατ. από μεταναστευτικά εμβάσματα από τη Γερμανία.

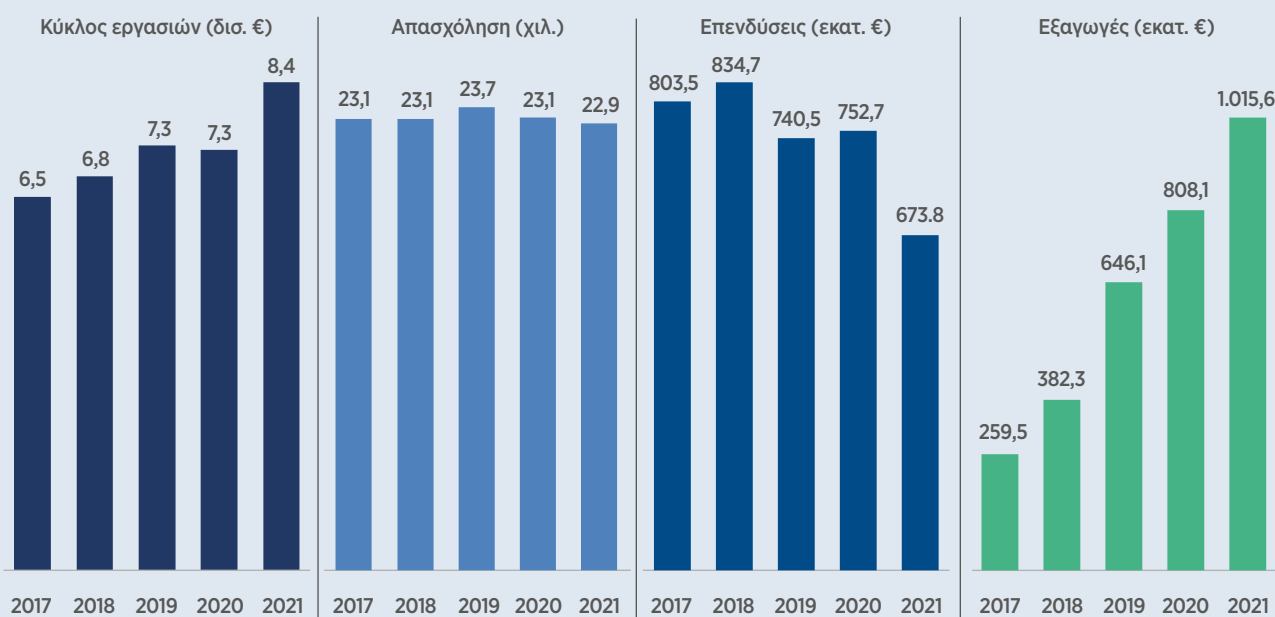
Τέλος, ιδιαίτερη παρουσία της Γερμανίας σημειώνεται στην ελληνική οικονομία στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων. Τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα αυξήθηκαν στα €6,8 δισ. από €5,6 δισ. Έτσι, μετά την υποχώρηση του 2020 το απόθεμα άμεσων επενδύσεων προσεγγίζει το επίπεδο του 2018, ενώ μετά το 2017 οι νέες άμεσες επενδύσεις από τη Γερμανία προς την Ελλάδα είναι περίπου €500 εκατ. ετησίως, με εξαίρεση το 2020. Ιδιαίτερη δυναμική έχουν τα τελευταία έτη οι καθαρές επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα από τη Γερμανία, με περίπου €125 εκατ. καθαρή επένδυση το 2021.

Βασικά μεγέθη από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ

Τα μέλη του ΕΓΕΒΕ δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας. Εξειδικεύονται στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών στους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών, όπως το εμπόριο, οι τηλεπικοινωνίες, οι ασφάλειες και οι υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες. Η διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας ενισχύει την εγχώρια οικονομική δραστηριότητα και συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Σε έρευνα στην οποία συμμετείχαν 43 μεγάλες επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου, αμιγώς γερμανικών συμφερόντων, αποτυπώνεται η αναπτυξιακή τους πορεία (Διάγραμμα 3). Έπειτα από την ήπια πτώση του κύκλου εργασιών το 2020, λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας, το 2021 η δραστηριότητα των εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ κατέγραψε ισχυρή άνοδο κατά 16,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 8,4%. Ως αποτέλεσμα, ο κύκλος εργασιών διαμορφώθηκε στα €8,4 δισ. το 2021 από €7,3 δισ. το 2020. Αντίστοιχα, ο αριθμός των εργαζομένων διαμορφώθηκε σε 22,9 χιλ. Οι επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, που υλοποίησαν οι επιχειρήσεις του δείγματος, ανήλθαν σωρευτικά την πενταετία 2017-2021 σε €3,8 δισ. Επιπλέον, αρκετές από τις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, με τη συνολική αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών να ανέρχεται σε €1,02 δισ. το 2021.

Διάγραμμα 3: Βασικά μεγέθη επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα, 2017-2021

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις

Συμβολή στην ελληνική οικονομία

Η δραστηριότητα των εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ αποτελεί μοχλό οικονομικής ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η συνολική συμβολή, σε όρους ΑΕΠ, από την τακτική λειτουργία των επιχειρήσεων, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε €6,8 δισ. το 2021 ή 3,8% του ΑΕΠ (Πίνακας 1).

Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά εκτιμάται σε 65 χιλ. θέσεις εργασίας το 2021, μέγεθος το οποίο αντιστοιχεί στο 1,7% της συνολικής απασχόλησης στην εγχώρια αγορά εργασίας. Αντίστοιχα, τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές ξεπερνούν το €1,3 δισ.

Αναδεικνύεται με αυτό τον τρόπο η ιδιαίτερα σημαντική επίδραση της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην ελληνική οικονομία, η οποία υπερβαίνει τις παραπάνω εκτιμήσεις, καθώς η ανάλυση βασίστηκε σε υποσύνολο των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ. Σε όρους πολλαπλασιαστών, εκτιμάται ότι για κάθε ένα ευρώ ΑΕΠ που παράγουν οι επιχειρήσεις της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στη χώρα, το ΑΕΠ της Ελλάδας αυξάνεται συνολικά κατά €1,5. Αντίστοιχα, σε όρους απασχόλησης, κάθε μία θέση εργασίας στις επιχειρήσεις της κοινότητας στηρίζει 2,3 θέσεις στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

Πίνακας 1: Συμβολή εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ στην ελληνική οικονομία

	Τακτική λειτουργία	Επενδύσεις	Σύνολο
ΑΕΠ (εκατ. €)	6.312,0	526,9	6.838,9
Απασχόληση (χιλ.)	53,1	11,8	65,0
Φορολογικά έσοδα (εκατ. €)	1.151,7	175,6	1.327,3

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2021, η πανδημία εξασθένησε, κυρίως λόγω του εμβολιασμού του πληθυσμού που επέτρεψε τη σταδιακή άρση των αυστηρών περιορισμών. Παρά την αβεβαιότητα, η ελληνική οικονομία εισήλθε σε τροχιά επαναφοράς, με το ΑΕΠ να καταγράφει (σε σταθερές τιμές) αύξηση κατά 8,3%, αντισταθμίζοντας εν μέρει την πτώση κατά 9% το 2020. Ωστόσο, η επαναφορά των οικονομιών το 2021 συνδυάστηκε με προβλήματα στις εφοδιαστικές αλυσίδες και έλλειψη πρώτων υλών. Επιπλέον, οι τιμές ενέργειας, ειδικότερα μετά τον Ιούλιο-Αύγουστο του 2021, άρχισαν να αυξάνονται, επηρεάζοντας την παραγωγή και το εμπόριο διεθνώς.

Σε αυτές τις συνθήκες, η Γερμανία διατήρησε το 2021 τη θέση της ως ένας από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Στο εμπόριο αγαθών, η Γερμανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση (μετά την Ιταλία) όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εξαγωγές (7,3% το 2021) και στην πρώτη όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εισαγωγές (11,0% το 2021). Αντίστοιχα, η Γερμανία αποτελεί έναν από τους δύο (μαζί με το Ην. Βασίλειο) βασικότερους προορισμούς για τις ελληνικές εξαγωγές υπηρεσιών (9,3% το 2021), ενώ σε επίπεδο Ε.Ε.-27 η Γερμανία είναι στην πρώτη θέση με 24,6%. Την πρωτιά κατέχει η Γερμανία ως χώρα προέλευσης άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα την περίοδο 2016-2020, με το συνολικό απόθεμα επενδυτικών κεφαλαίων από τη χώρα στο τέλος του 2020 να υπερβαίνει τα €5,6 δισ. (20,5% των συνόλου).

Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα έρχεται ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης ισχυρών επιχειρηματικών δεσμών μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος πολλών δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων, σημαντική συνεισφορά έχει και η λειτουργία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ).

Το Επιμελητήριο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων (ΑΗΚ). Προωθεί τις εμπορικές και επιχειρηματικές σχέσεις των δύο χωρών μέσω διαφόρων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, όπως μελέτες αγοράς, διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά έργα, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε νομικά και φορολογικά θέματα, μεταφράσεις και άλλες υπηρεσίες με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάπτυξης εταιρικών συνεργασιών. Η διατήρηση και η περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας, μέσα και από τις πρωτοβουλίες του Επιμελητηρίου, συνεισφέρουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία των δύο χωρών.

Σε αυτό το πλαίσιο, αντικείμενο της μελέτης αποτελεί η επικαιροποίηση της εκτίμησης της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας - Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας. Η μελέτη αποτυπώνει τα βασικά μεγέθη των εμπορικών ροών το 2021, όταν και η οικονομική δραστηριότητα άρχισε να ανακάμπτει μετά τη σημαντική πτώση του 2020 λόγω της πανδημίας.

Ως προς τη δομή της μελέτης, στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφονται οι τάσεις στις οικονομικές συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφονται δεδομένα και εξελίξεις σε βασικά μεγέθη λειτουργίας επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ οι οποίες συμμετείχαν σε ειδική έρευνα για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους. Η μελέτη ολοκληρώνεται με την εκτίμηση της συνεισφοράς αυτών των επιχειρήσεων στην ελληνική οικονομία, σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και φορολογικών εσόδων, μέσα από τη λειτουργία τους και τις επενδύσεις που υλοποίησαν το 2021.

2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

2.1 / Εισαγωγή

Η Γερμανία αποτελεί διαχρονικά προνομιακό εμπορικό εταίρο της Ελλάδας. Στο εμπόριο αγαθών¹, η Γερμανία κατατάσσεται πρώτη ανάμεσα στις χώρες προέλευσης των εισαγωγών αγαθών για την Ελλάδα για έβδομη συνεχή χρονιά, ενώ και σε βάθος εικοσαετίας διατηρούσε τις πρώτες δύο θέσεις. Στις εξαγωγές η Γερμανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση στην κατάταξη των χωρών από το 2015, με σχετική μείωση της διαφοράς από την πρώτη Ιταλία την τελευταία διετία (**Διάγραμμα 2.1**).

Διάγραμμα 2.1: Κατάταξη Γερμανίας στο σύνολο των χωρών

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.2 / Εμπόριο προϊόντων

Το διμερές εμπόριο Ελλάδας-Γερμανίας εμφανίζεται ενισχυμένο μετά το 2013, έπειτα από την πτώση που προκάλεσε η κρίση την περίοδο 2008-2012. Το 2021, η αξία των ελληνικών εξαγωγών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθε στα €2,8 δισ., σημαντικά αυξημένη σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο. Εκτός από τη δυναμική πραγματικής τόνωσης που είχε δημιουργηθεί τα τελευταία έτη, η αύξηση του πληθωρισμού από τα μέσα του 2021 μεγένθυσε περαιτέρω την αξία των εξαγωγών προς τη Γερμανία το 2021 (**Διάγραμμα 2.2**).

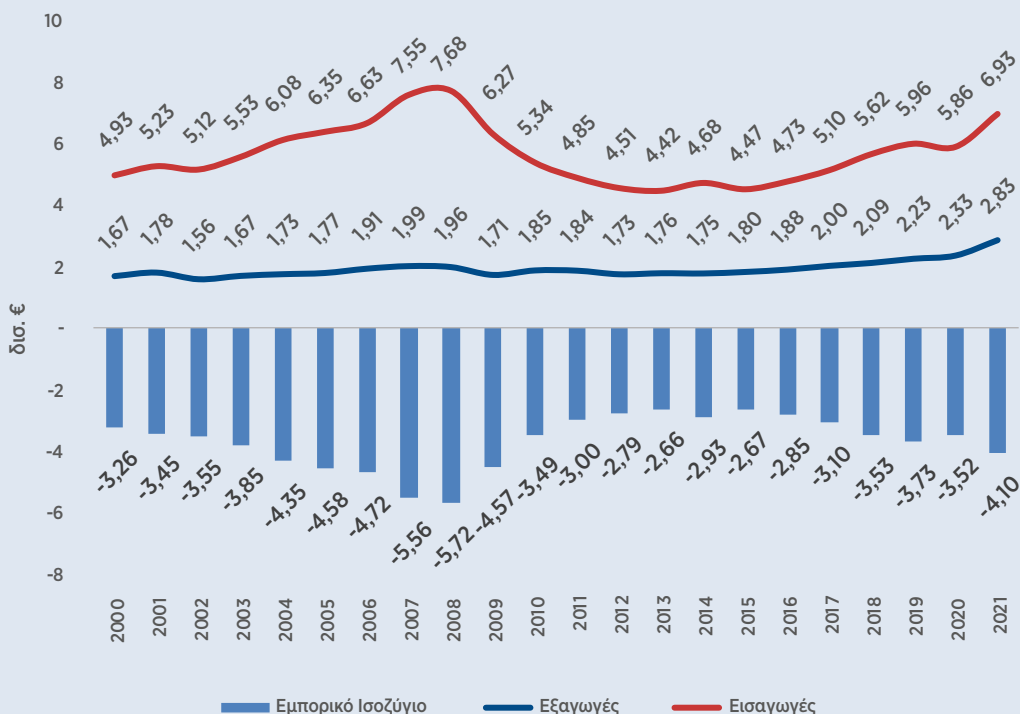
Οι εισαγωγές αγαθών της Ελλάδας από τη Γερμανία ενισχύθηκαν σημαντικά το 2021, στα €6,9 δισ., έναντι του 2020 αλλά και του 2019. Οι εισαγωγές από τη Γερμανία για το 2021 επέστρεψαν σε επίπεδα που κατέγραφαν πριν από την κρίση του 2008. Το εμπορικό έλλειμμα αγαθών της ελληνικής οικονομίας με τη Γερμανία διευρύνθηκε το 2021 στα €4,1 δισ., έναντι €3,5 δισ. το 2020, καθώς οι εισαγωγές ενισχύθηκαν περισσότερο από τις εξαγωγές.

2.2.1 / Μερίδιο της Γερμανίας στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων της Ελλάδας

Στο 11,0% διαμορφώθηκε το μερίδιο των εισαγωγών προϊόντων της Ελλάδας που προήλθε από τη Γερμανία το 2021, και επανήλθε στον μέσο όρο της περιόδου 2015-2019, πριν από την τόνωση στο 12,3% που προκλήθηκε από την πανδημία. Το μερίδιο των εξαγωγών αγαθών από την Ελλάδα προς τη Γερμανία επίσης μειώθηκε, στο 7,3% το 2021, αλλά διατηρήθηκε υψηλότερα από τον μέσο όρο της περιόδου 2015-2019, πριν δηλαδή τις διαταραχές του 2020. Αναλύοντας τη συνολική περίοδο από το 2000, τα σχετικά μερίδια εισαγωγών και εξαγωγών μειώνονται μέχρι το 2012, με ανοδική τάση μέχρι το 2016, ενώ κατόπιν καταγράφονται αυξομειώσεις (**Διάγραμμα 2.3**).

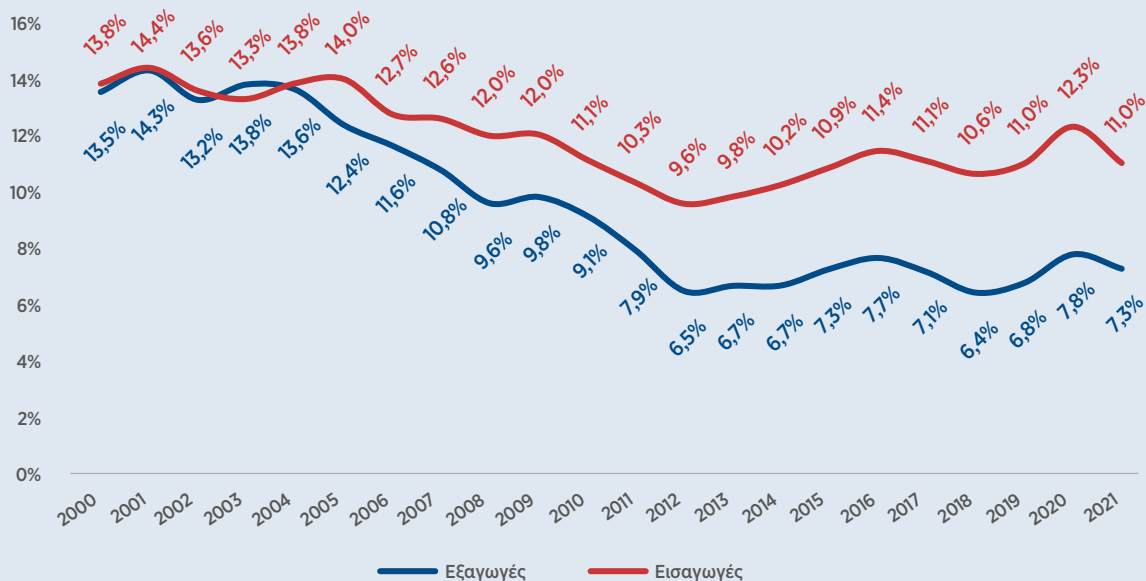
¹ Τα αγαθά αναλύονται σε κλαδική ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ-08 (NACE Rev.2) σύμφωνα με τη βάση δεδομένων της Eurostat "International Trade by CPA" και αφορούν στους κλάδους 01 έως 38.

Διάγραμμα 2.2: Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών με τη Γερμανία

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.3: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

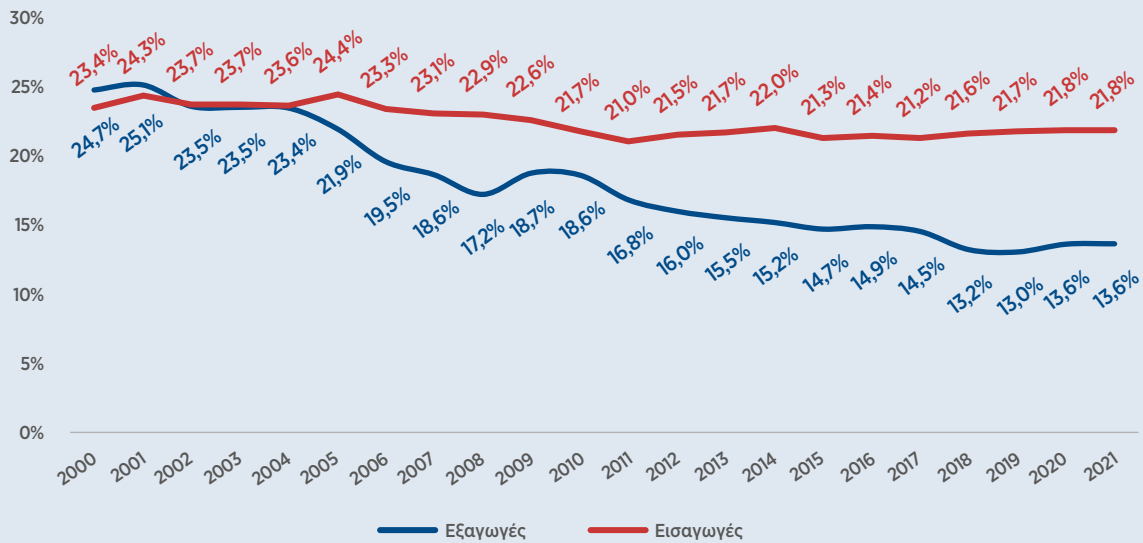

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις με τη Γερμανία είναι σαφώς εντονότερες, εξετάζοντας το εμπόριο της Ελλάδας με τις χώρες της Ε.Ε., καθώς, στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, οι εισαγωγές από τη Γερμανία καλύπτουν το 21,8% των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδας από χώρες της Ε.Ε.-27 το 2020, μερίδιο που παρέμεινε σχετικά αμετάβλητο τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Το μερίδιο των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Γερμανία στο σύνολο των εξαγωγών προς την Ε.Ε. παρέμεινε σταθερό στο 13,6% και κοντά στον μέσο όρο της περιόδου 2015-2019, αλλά χαμηλότερα σε σύγκριση με τη δεκαετία 2000-2010 που είχε διαμορφωθεί κοντά στο 21,3% (Διάγραμμα 2.4).

Διάγραμμα 2.4: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο του ενδοκοινοτικού εμπορίου της Ελλάδας

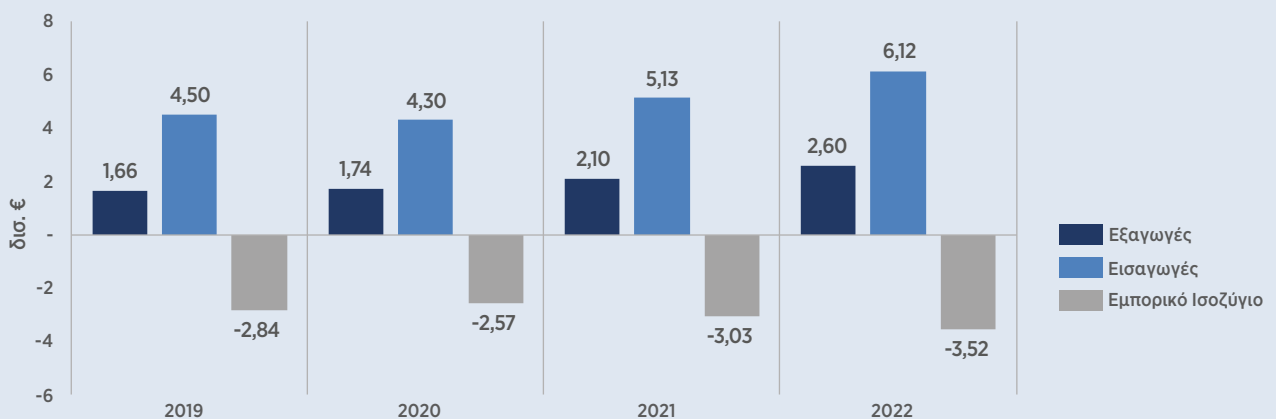
Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.2.2 / Εμπόριο προϊόντων στο νέο περιβάλλον πληθωρισμού

Η ενεργειακή κρίση, η οποία ξεκίνησε στα μέσα του 2021 και ενισχύθηκε μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, έχει προκαλέσει σημαντική αύξηση των τιμών. Οι αυξήσεις τιμών δεν έχουν περιοριστεί μόνο στα ενεργειακά προϊόντα, αλλά πλέον έχουν μεταकुλιστεί σε πολλές κατηγορίες προϊόντων, λόγω του αυξημένου κόστους παραγωγής και μεταφοράς, ενώ αναμένονται και δευτερογενείς επιδράσεις, λόγω των αυξήσεων των μισθών σε μια προσπάθεια διατήρησης της αγοραστικής δύναμης. Σε κάθε περίπτωση, οι αυξήσεις τιμών έχουν ενσωματωθεί και στις εμπορικές ροές, με διόγκωση των αξιών των εξαγωγών και των εισαγωγών. Οι εξαγωγές της Ελλάδας προς τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στα €2,6 δισ. το διάστημα Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 2022, έναντι €2,1 δισ. το πρώτο εννεάμηνο του 2021, ενώ στο ίδιο διάστημα για τα έτη 2019 και 2020 οι εξαγωγές ήταν περίπου στο €1,7 δισ. Αντίστοιχα, οι εισαγωγές αυξήθηκαν στο εννεάμηνο του 2022 στα €6,1 δισ., ενισχυμένες κατά €1,0 δισ. σε σύγκριση με το 2021.

Τα μερίδια των εμπορικών ροών Ελλάδας και Γερμανίας μειώθηκαν το 2022, καθώς οι ασύμμετρες και έντονες αυξήσεις τιμών σε ορισμένα προϊόντα (π.χ. καύσιμα, βασικά μέταλλα κ.ά.) έχουν προκαλέσει μεταβολές στην αξία εισαγωγών και εξαγωγών. Ειδικότερα, οι εισαγωγές από τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 στο 9,3%, έναντι 11,6% στο αντίστοιχο διάστημα του 2021, πτώση κατά 2,3 μονάδες, ενώ, εξαιρώντας τα καύσιμα, το μερίδιο της Γερμανίας υποχώρησε κατά 1,4 μονάδα.

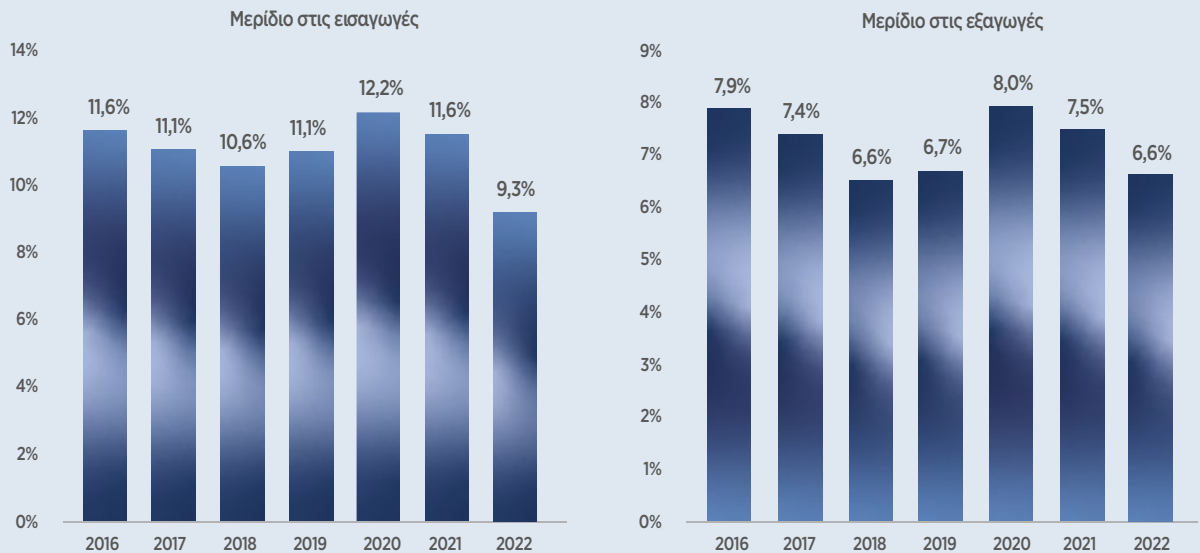
Διάγραμμα 2.5: Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών με τη Γερμανία (Ιανουάριος - Σεπτέμβριος)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Η αξία των εξαγωγών προς τη Γερμανία αντιστοιχεί στο 6,6% της συνολικής αξίας των ελληνικών εξαγωγών το πρώτο εννεάμηνο του 2022, έναντι 7,5% το 2021, επιστρέφοντας στο επίπεδο του 2018 και 2019, έπειτα από την ενίσχυση της πανδημίας (Διάγραμμα 2.6).

Διάγραμμα 2.6: Μερίδιο συναλλαγών αγαθών Ελλάδα - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδα (Ιανουάριος - Σεπτέμβριος)

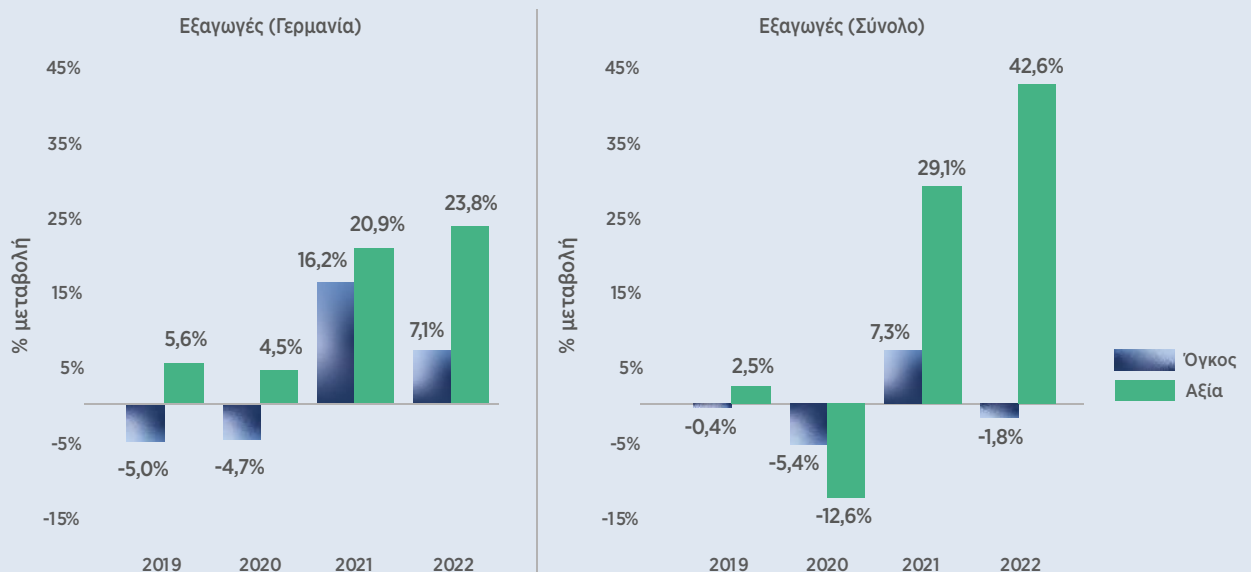

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

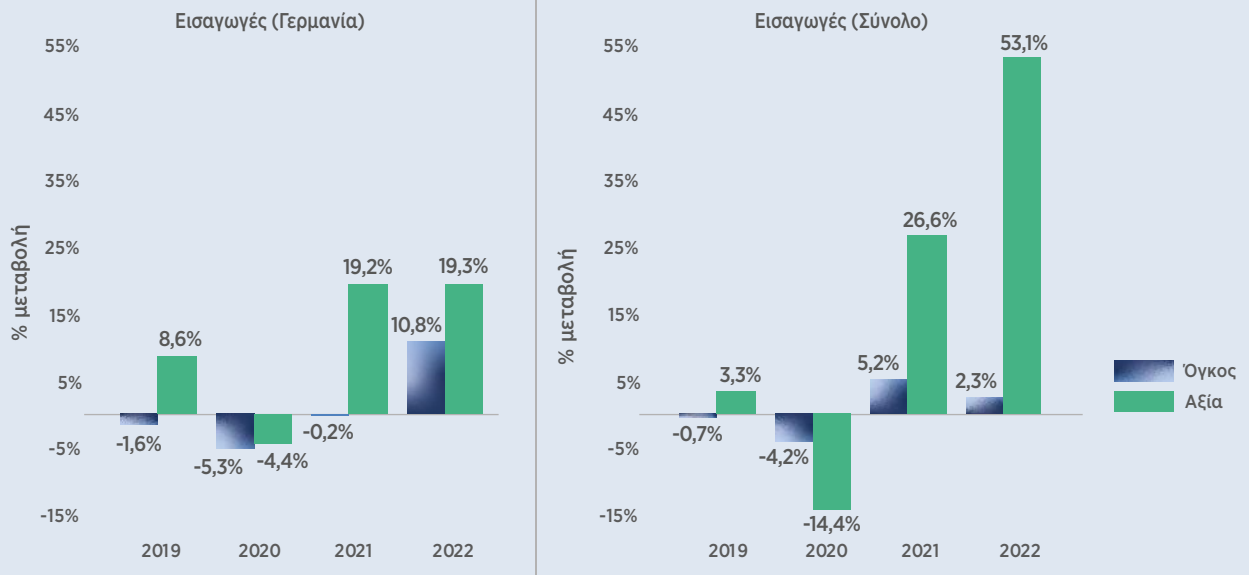
Λόγω των έντονων αυξήσεων σε ορισμένες κατηγορίες αγαθών, η εξέλιξη των ροών εμπορίου, σε μονάδες όγκου, μπορεί να αναδείξει την πραγματική μεταβολή μέσα στο 2022. Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία αυξήθηκαν μέσα στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 κατά 23,8% σε αξία, ενώ σημειώθηκε και πραγματική αύξηση 7,1% σε όγκο. Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι οι εμπορικές ροές με τη Γερμανία ενισχύθηκαν σε πραγματικούς όρους. Στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών, η αύξηση σε αξία το 2022 έφτασε το 42,6%, ενώ σε όγκο καταγράφηκε οριακή πτώση (-1,8% - Διάγραμμα 2.7).

Οι εισαγωγές από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 19,3% στο εννεάμηνο του 2022, με αύξηση στον όγκο εμπορευμάτων κατά 10,8%, ενώ στο σύνολο οι εισαγωγές της Ελλάδας ενισχύθηκαν κατά 53,1%, με οριακή αύξηση στον όγκο κατά 2,3% (Διάγραμμα 2.8).

Διάγραμμα 2.7: Μεταβολή εξαγωγών σε όγκο και αξία (Ιανουάριος - Σεπτέμβριος)

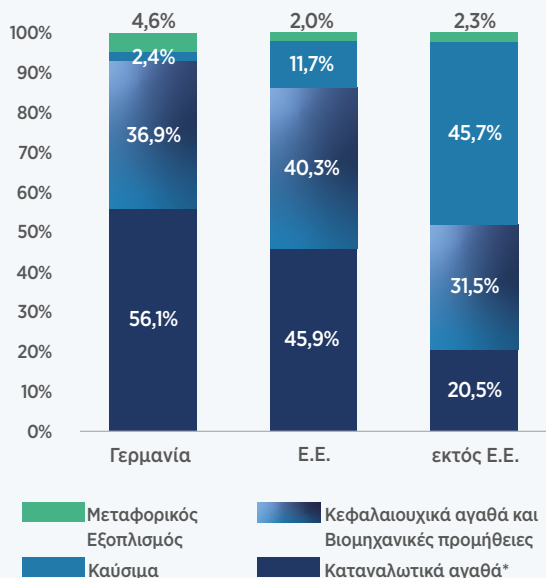
Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.8: Μεταβολή εισαγωγών σε όγκο και αξία (Ιανουάριος – Σεπτέμβριος)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

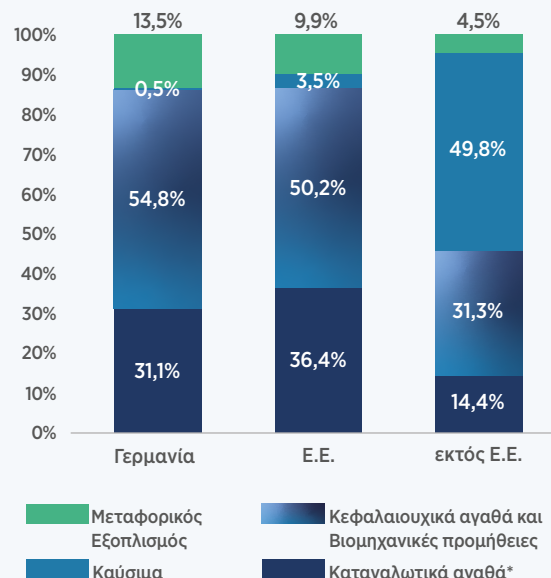
2.2.3 / Εισαγωγές και εξαγωγές ανά κατηγορία προϊόντων

Εξετάζοντας τις κατηγορίες προϊόντος,² το 56,1% των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Γερμανία το 2021 αφορά κυρίως καταναλωτικά αγαθά. Η συγκεκριμένη κατηγορία έχει μικρότερο μερίδιο (45,9%) στις εξαγωγές προς τις χώρες της Ε.Ε., ενώ αποτελεί το 20,5% των εξαγωγών προς τρίτες χώρες (Διάγραμμα 2.9). Οι εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών και βιομηχανικών προ-

Διάγραμμα 2.9: Διάρθρωση των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων ανά κατηγορία προς τη Γερμανία, την Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (2021)

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

*Στα Καταναλωτικά αγαθά περιλαμβάνονται οι κατηγορίες Τρόφιμα-Ποτά και Καταναλωτικά αγαθά που δεν καταγράφονται αλλού.

Διάγραμμα 2.10: Διάρθρωση των εισαγωγών Ελλάδα ανά κατηγορία προϊόντος από Γερμανία, Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (2021)

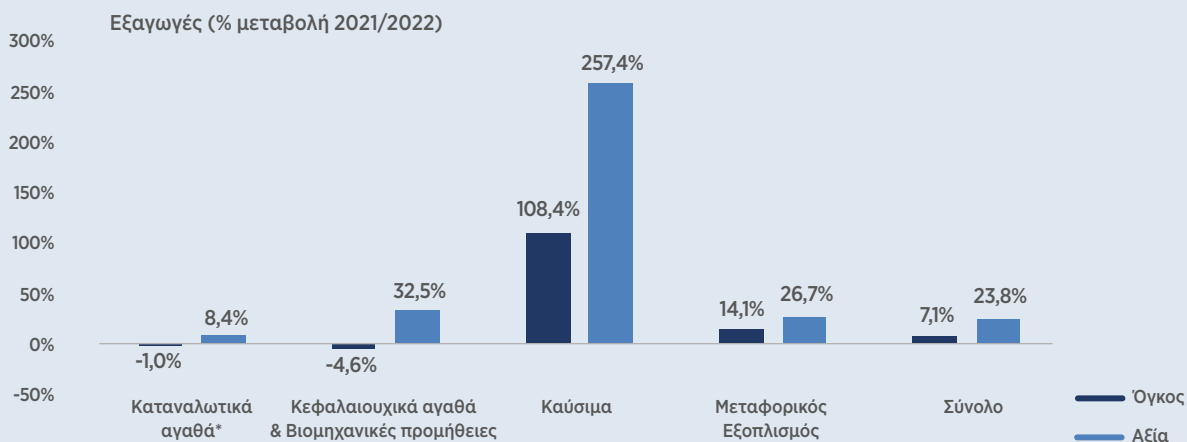
² Η κατηγοριοποίηση γίνεται με βάση την ταξινόμηση Classification by Broad Economic Categories Rev.5. Οι κατηγορίες προϊόντων έχουν αθροιστεί στις εξής συγκεντρωτικές κατηγορίες: α) Καταναλωτικά αγαθά, Τρόφιμα και Ποτά, β) Κεφαλαιουχικά αγαθά και Βιομηχανικές προμήθειες, γ) Καύσιμα και δ) Μεταφορικός Εξοπλισμός.

μηθειών προς τη Γερμανία αντιστοιχούν στο 36,9% των συνολικών εξαγωγών το 2021, με αυξημένο μερίδιο σε σύγκριση με το 2020, παραμένοντας χαμηλότερα σε σύγκριση με τις χώρες της Ε.Ε. (40,3%) όπου επίσης αυξήθηκε το σχετικό μερίδιο. Τέλος, ο μεταφορικός εξοπλισμός και τα καύσιμα αποτελούν πολύ μικρό μέρος των εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία, με 4,6% και 2,4% αντίστοιχα, ενώ αντίθετα τα καύσιμα αντιστοιχούν στο 45,7% των εξαγωγών προς χώρες εκτός Ε.Ε.

Οι εισαγωγές της Ελλάδας από Γερμανία αφορούν κυρίως κεφαλαιουχικά αγαθά και προμήθειες, με μερίδιο 54,8% το 2021, χωρίς μεγάλη μεταβολή σε σύγκριση με το 2020. Για σύγκριση, το μερίδιο της συγκεκριμένης κατηγορίας υπολογίζεται σε 50,2% στις εισαγωγές της Ελλάδας από τις χώρες της Ε.Ε. (Διάγραμμα 2.10). Τα καταναλωτικά προϊόντα αποτελούν το 31,1% των εισαγωγών από τη Γερμανία, με υψηλότερο μερίδιο να καταγράφεται στις εισαγωγές από τις χώρες της Ε.Ε. (36,4%), ενώ το μερίδιο της συγκεκριμένης κατηγορίας αγαθών από χώρες εκτός Ε.Ε. είναι πολύ χαμηλότερο (14,4%), καθώς από αυτές μεγάλο ποσοστό αφορά τα καύσιμα (49,8%). Ο μεταφορικός εξοπλισμός αντιστοιχεί στο 13,5% των συνολικών εισαγωγών από τη Γερμανία το 2021, έναντι 9,9% στις εισαγωγές από τις χώρες της Ε.Ε. και 4,5% στις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Στο πρώτο εννεάμηνο του 2022, οι εξαγωγές καυσίμων κατέγραψαν την ισχυρότερη άνοδο με 257,4%, με σημαντική αύξηση και των τιμών, καθώς ο όγκος εξαγωγών αυξήθηκε κατά 108,4% (Διάγραμμα 2.11). Τα κεφαλαιουχικά αγαθά και οι βιομηχανικές προμήθειες αυξήθηκαν κατά 32,5% στο εννεάμηνο του 2022, με πτώση όμως σε όρους ποσοτήτων, συνεπώς η αύξηση αντανakλά κυρίως αυξημένες τιμές. Οι εξαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού αυξήθηκαν και σε αξία (26,7%) αλλά και σε όγκο (14,1%), ενώ τέλος η μικρή αύξηση της αξίας των εξαγωγών καταναλωτικών αγαθών (8,4%) οφείλεται στις τιμές.

Διάγραμμα 2.11: Εξαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος

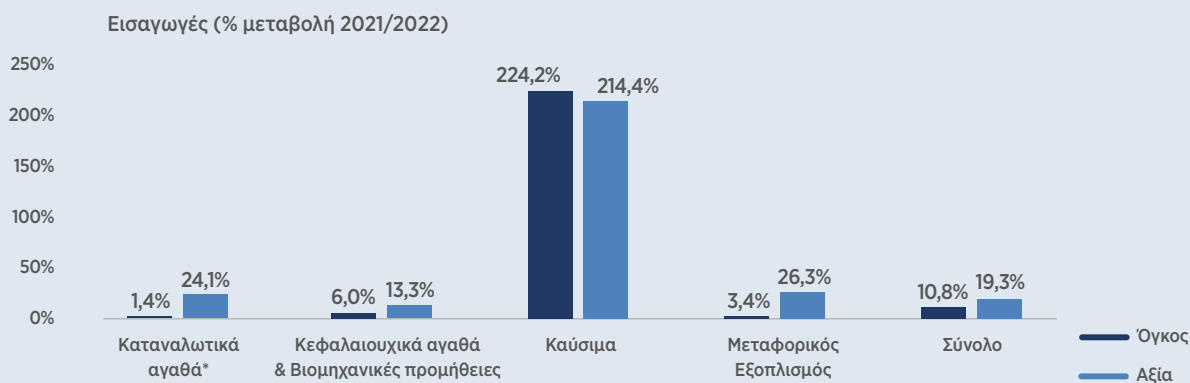

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

*Στα Καταναλωτικά αγαθά περιλαμβάνονται οι κατηγορίες Τρόφιμα-Ποτά και Καταναλωτικά αγαθά που δεν καταγράφονται αλλού.

Οι εισαγωγές από τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 19,3% σε όρους αξίας και κατά 10,8% σε όγκο στο εννεάμηνο του 2022, με υπερτριπλάσια αύξηση στα καύσιμα, τόσο σε αξία εισαγωγών (+214,4%) όσο και σε ποσότητες (+224,2%) (Διάγραμμα 2.12), αντιπροσωπεύοντας όμως σχετικά μικρό μέρος των εισαγωγών. Ενίσχυση των εισαγωγών κατά 26,3% σημειώθηκε στον μεταφορικό εξοπλισμό, κυρίως λόγω τιμών, ενώ στα κεφαλαιουχικά αγαθά οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 13,3%. Οι εισαγωγές καταναλωτικών προϊόντων αυξήθηκαν κατά 24,1% σε αξία και οριακά σε όγκο (+1,4%).

Διάγραμμα 2.12: Εισαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος

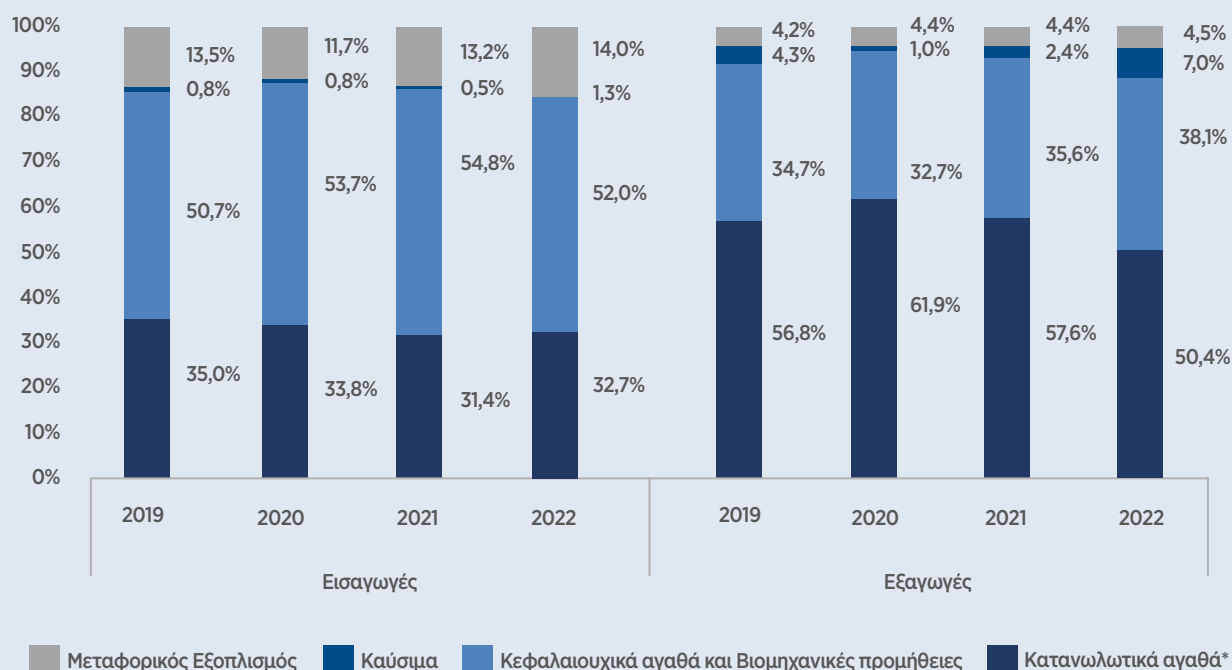

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

*Στα Καταναλωτικά αγαθά περιλαμβάνονται οι κατηγορίες Τρόφιμα-Ποτά και Καταναλωτικά αγαθά που δεν καταγράφονται αλλού.

Η πανδημία του 2020, αλλά και οι πληθωριστικές πιέσεις του 2022 έχουν δημιουργήσει σχετικές αλλαγές στα μερίδια των αγαθών που εισάγονται και εξάγονται με τη Γερμανία. Για το πρώτο εννέαμηνο του 2020, η πανδημία προκάλεσε κυρίως αλλαγή στις εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, με ενίσχυση του σχετικού μεριδίου, η οποία διατηρήθηκε και ενισχύθηκε το 2021. Η αύξηση αυτή συνοδεύτηκε από μείωση του μεριδίου των καταναλωτικών αγαθών, ενώ ο πληθωρισμός του 2022 προκάλεσε μικρές αλλαγές στα μερίδια όλων των κατηγοριών, αυξάνοντας σημαντικά το μερίδιο των καυσίμων, το οποίο όμως παραμένει αρκετά μικρό. Η πανδημία ενίσχυσε σημαντικά το μερίδιο των εξαγωγών καταναλωτικών αγαθών, το οποίο όμως επανήλθε το 2021, ενώ το 2022 καταγράφεται πτώση ακόμα και κάτω από τα επίπεδα του 2019 στη συγκεκριμένη κατηγορία. Εν μέσω πληθωρισμού, αυξημένο είναι το μερίδιο των κεφαλαιουχικών αγαθών αλλά και των καυσίμων (*Διάγραμμα 2.13*).

Διάγραμμα 2.13: Μεριδια εισαγωγών - εξαγωγών Ελλάδας με Γερμανία ανά κατηγορία προϊόντος (Ιανουάριος-Σεπτέμβριος)

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

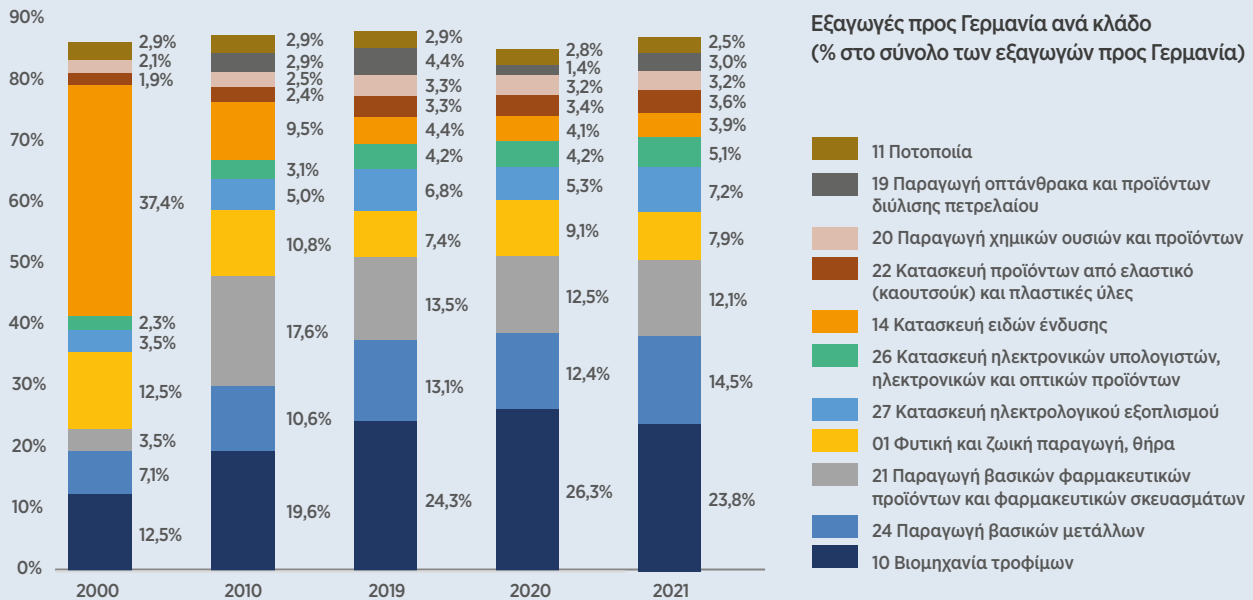
*Στα Καταναλωτικά αγαθά περιλαμβάνονται οι κατηγορίες Τρόφιμα-Ποτά και Καταναλωτικά αγαθά που δεν καταγράφονται αλλού.

2.2.4 / Εμπόριο προϊόντων σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας

Σε κλαδικό επίπεδο, το μερίδιο του κλάδου τροφίμων στις εξαγωγές προς τη Γερμανία επανήλθε το 2021 στα επίπεδα του 2019 (23,8%), έπειτα από την ενίσχυση που προκάλεσε η πανδημία, διατηρούμενο όμως σε υψηλότερα επίπεδα από το παρελθόν (2000, 2010 - *Διάγραμμα 2.14*). Οι εξαγωγές βασικών μετάλλων ενίσχυσαν το μερίδιό τους, στο 14,5% το 2021, με συνεχή άνοδο ιστορικά, ενώ οι εξαγωγές φαρμάκων παρέμειναν κοντά στο 12% των συνολικών εξαγωγών. Επαναφορά κοντά στα επίπεδα του 2019 παρουσιάζουν τα προϊόντα του αγροτικού τομέα, με μερίδιο 7,9%, έπειτα από την άνοδο του 2020, ενώ εμφανή τόνωση καταγράφεται στο μερίδιο των εξαγωγών ηλεκτρολογικού υλικού, στο 7,2% το 2021, και λιγότερο στην κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών (5,1%). Διαχρονικά καταγράφεται επίσης μια σχετική διασπορά των εξαγωγών μεταξύ κλάδων, καθώς το 2020 οι πρώτοι 5 κλάδοι σε εξαγωγές προς τη Γερμανία αντιστοιχούσαν στο 75% των συνολικών εξαγωγών, έναντι 65% περίπου το 2021.

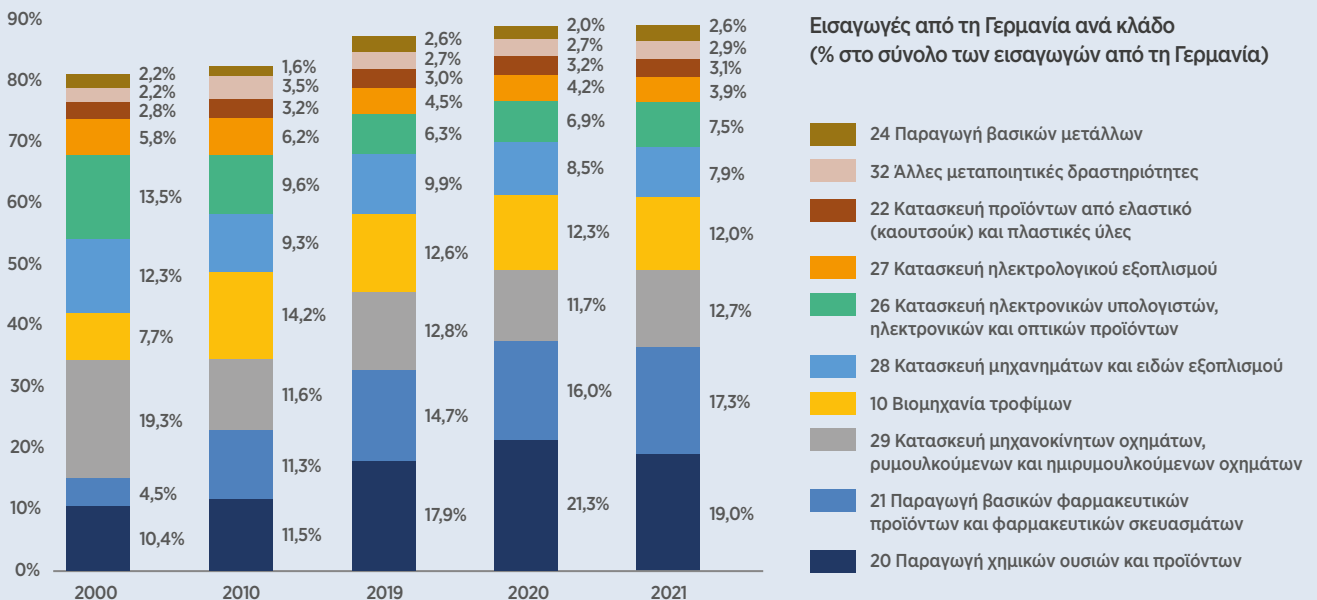
Στις εισαγωγές αγαθών από τη Γερμανία, πρώτος -και το 2021- είναι ο κλάδος παραγωγής χημικών, με μερίδιο 19,0%, με πτώση όμως σε σύγκριση με το 2020 όπου είχε κερδίσει 4 μονάδες στα σχετικά μερίδια (*Διάγραμμα 2.15*). Ο κλάδος παραγωγής φαρμάκων συνεχίζει να αυξάνει το σχετικό του μερίδιο, καθώς αυτό διαμορφώθηκε στο 17,3%, στο υψηλότερο καταγεγραμμένο επίπεδο για τον κλάδο (ίδιο ποσοστό το 2013 και το 2017). Ο κλάδος οχημάτων ανακάτ το μερίδιο του 2019, κοντά στο 12,7%, έπειτα από την υποχώρηση που προκάλεσε η πανδημία και τις διαταραχές στον κλάδο αυτοκινήτων, ενώ ο κλάδος τροφίμων διατηρεί το μερίδιό του κοντά στο 12% των συνολικών εισαγωγών. Οι εισαγωγές του κλάδου κατασκευής μηχανημάτων μείωσαν το σχετικό τους μερίδιο ελαφρώς, στο 7,9%, αντιθέτως μικρή αύξηση μεριδίου σημειώθηκε στις εισαγωγές ηλεκτρονικών υπολογιστών, στο 7,5%.

Διάγραμμα 2.14: Ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εξαγωγές)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

Διάγραμμα 2.15: Ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών από τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εισαγωγές)

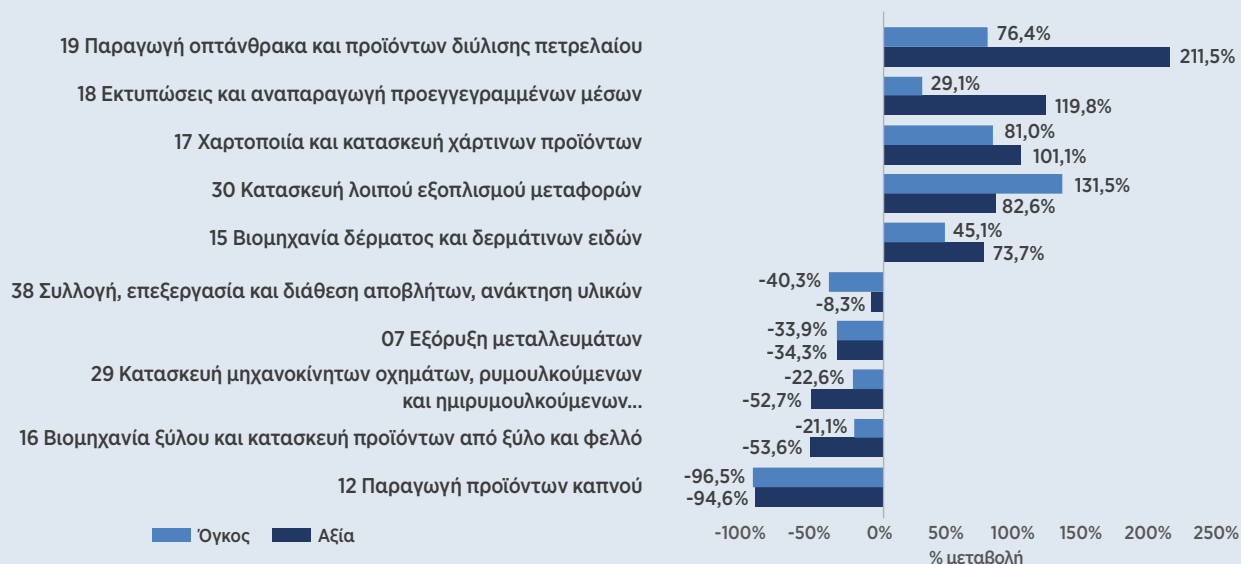

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA, * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

Οι πληθωριστικές πιέσεις κυρίως μέσα στο 2022 είναι σαφές ότι προκαλούν αύξηση των αξιών, ενώ ταυτόχρονα οι μεταβολές δεν είναι συμμετρικές μεταξύ των κατηγοριών προϊόντων, όπως αναδείχθηκε προηγουμένως, αλλά και μεταξύ κλάδων. Έτσι, μέσα στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 σημαντική αύξηση στις εξαγωγές προς τη Γερμανία σημειώθηκε στον κλάδο διύλισης, με υπερτριπλασιασμό (κατά 211,5%) των εξαγωγών, σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2021, ωστόσο σε όρους όγκου η αύξηση ήταν χαμηλότερη (76,4%). Ακολουθεί σε αύξηση σε όρους αξίας ο κλάδος εκτυπώσεων με ενίσχυση κατά 119,8% στο πρώτο εννεάμηνο του 2022, με μικρότερη αύξηση σε όρους ποσοτήτων (29,1%), ενώ αξιοσημείωτη άνοδο σε αξία και όγκο κατέγραψε ο κλάδος χαρτοποιίας. Αντίθετα στη γενικότερη εξέλιξη τιμών, στον κλάδο κατασκευής λοιπού εξοπλισμού μεταφορών η πραγματική επέκταση (131,5%) υπερκέρασε την αύξηση σε όρους αξίας (82,6% - **Διάγραμμα 2.16**). Στον αντίποδα, ισχυρή πτώση το 2022 κατέγραψε ο κλάδος παραγωγής καπνικών, κατά

94,6%, με ισόποση μεταβολή των ποσοτήτων. Ακολουθεί η βιομηχανία ξύλου, καθώς οι εξαγωγές προς τη Γερμανία μειώθηκαν κατά 53,6%, έναντι 21,1% πτώσης στις ποσότητες, ενώ αντίστοιχη εικόνα παρουσίασε και ο κλάδος κατασκευής μηχανοκίνητων οχημάτων.

Διάγραμμα 2.16: Ποσοστιαία μεταβολή εξαγωγών προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2022 έναντι του 2021

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.17: Ποσοστιαία μεταβολή εισαγωγών από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2022 έναντι του 2021

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

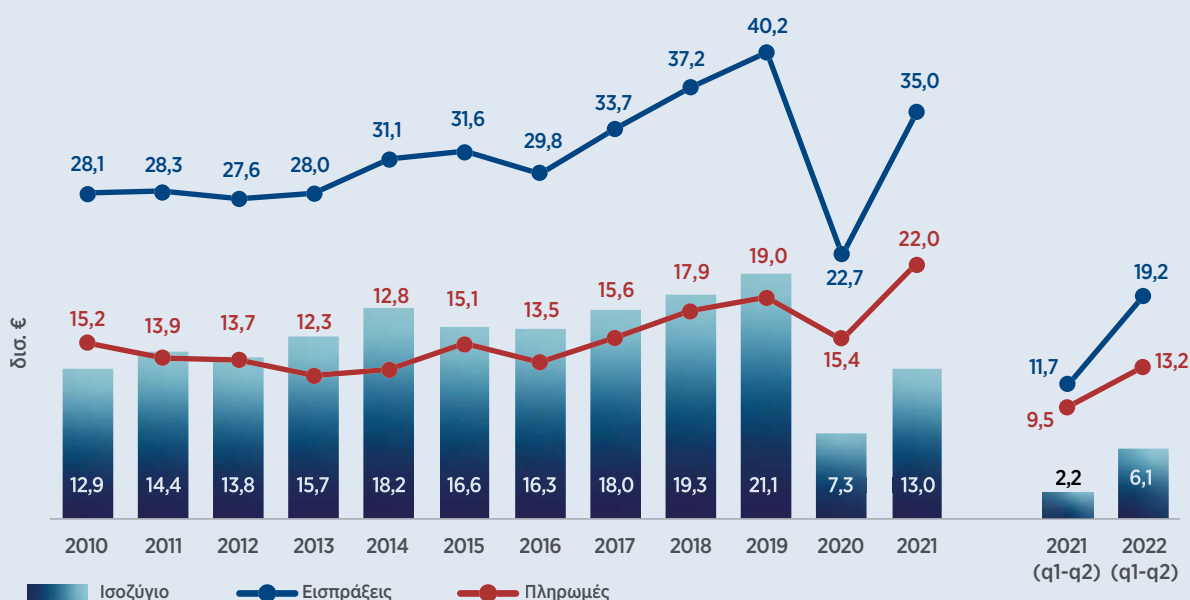
Στις εισαγωγές από τη Γερμανία, μεγάλη αύξηση καταγράφεται στον κλάδο διύλισης (+332,5%) με αύξηση κατά 700% των ποσοτήτων που εισήγαγε ο κλάδος, ωστόσο σημειώνεται ότι η μεγάλης κλίμακας μεταβολές οφείλονται στη σχετικά χαμηλή βάση. Οι εισαγωγές του κλάδου βασικών μετάλλων παρουσιάζουν ισχυρή άνοδο κατά 70,9% σε αξία και κατά 57,7% σε όγκο, ενώ ακολουθεί ο κλάδος αλιείας με αντίστοιχη άνοδο σε αξία αλλά και σε όγκο. Τέλος, στον κλάδο ένδυσης, η αύξηση της αξίας κατά 45,3% υπερτερεί της αύξησης σε όγκο (5,4%). Μείωση κατά 51,3% σε αξία καταγράφεται στον κλάδο δασοκομίας και υλοτομίας με ακόμα μεγαλύτερη υποχώρηση των ποσοτήτων, ενώ στον κλάδο υπολογιστών η οριακή πτώση της αξίας συνοδεύτηκε από μεγαλύτερη πτώση του όγκου εισαγωγών (Διάγραμμα 2.17).

2.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Υπηρεσιών

Το ισχυρό πλήγμα της πανδημίας στις υπηρεσίες αντιστράφηκε εν μέρει το 2021, καθώς σημειώθηκε σημαντική τόνωση των εισπράξεων υπηρεσιών. Έτσι, παρά τις σποραδικές απαγορεύσεις που συνεχίστηκαν και το 2021, οι εισπράξεις διαμορφώθηκαν στα €35 δισ., περίπου στο 87% των επιπέδων του 2019 και κοντά στα επίπεδα του 2018. Οι πληρωμές υπηρεσιών αυξήθηκαν το 2021 στα €22 δισ. ξεπερνώντας τα επίπεδα του 2019, ενώ το πλεόνασμα προσέγγισε για το 2021 τα €13 δισ., σχεδόν διπλάσιο σε σύγκριση με το 2020 (Διάγραμμα 2.18). Για το πρώτο εξάμηνο του 2022 καταγράφεται ισχυρότερη επέκταση των εισπράξεων, στα €19 δισ., σχεδόν διπλάσια σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2021, ενώ οι πληρωμές ενισχύθηκαν στα €13,2 δισ.

Ανά κατηγορία υπηρεσιών, το μεγαλύτερο μέρος των εισπράξεων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας προέρχεται από τις μεταφορικές υπηρεσίες, οι οποίες ενισχύθηκαν σημαντικά μέσα στο 2021, με μερίδιο 53,5%, πάνω από τον μέσο όρο της περιόδου 2010-2020 (47%), ενώ ακολουθούν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις με 30%, χαμηλότερα από τον μέσο όρο 2010-2020 (40%). Στο σύνολο της χώρας, οι λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας (υπηρεσίες έρευνας, ευρεσιτεχνιών, τεχνικές, αρχιτεκτονικές κ.ά.) καταλαμβάνουν το 6,2%, ενώ οι εισπράξεις από υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης αποτελούν το 3,4% των συνολικών εισπράξεων, αμφότερες αυξημένες το 2021.

Διάγραμμα 2.18: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών

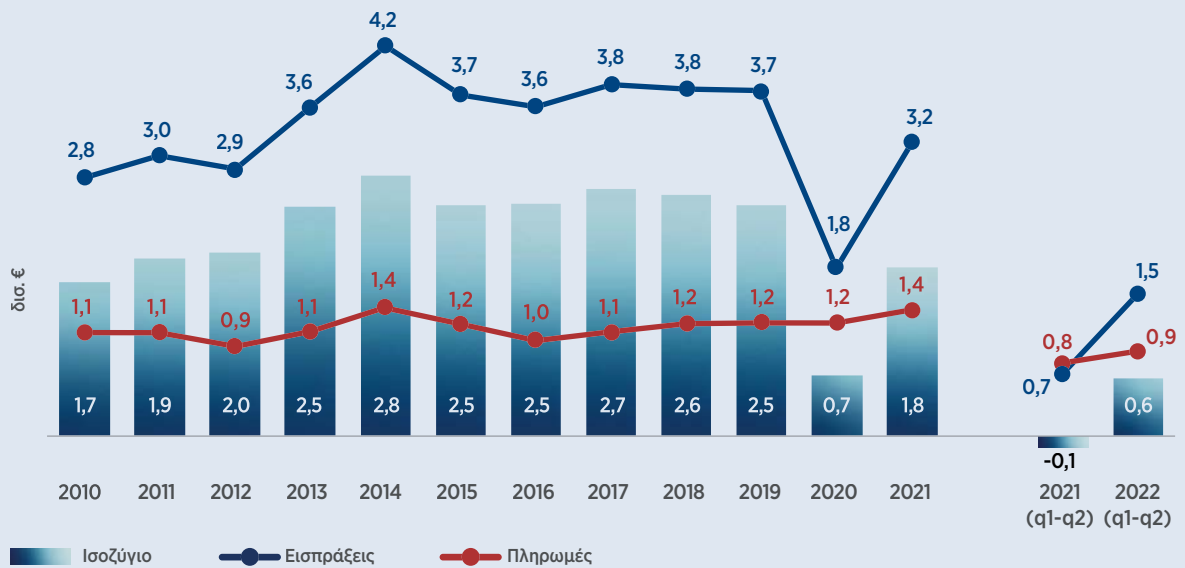

Πηγή: Eurostat

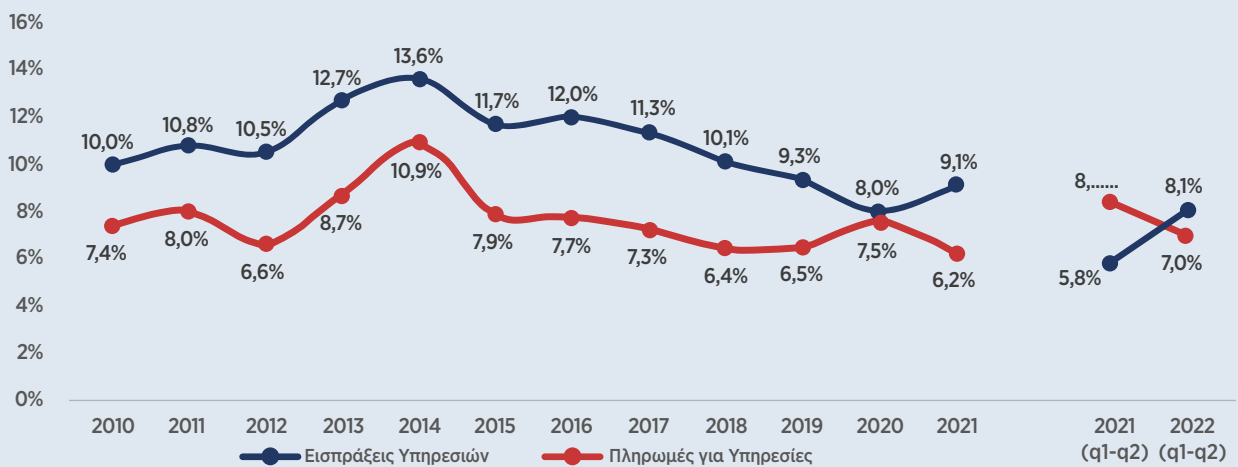
2.3.1 / Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Οι πληρωμές κατοίκων Ελλάδας για υπηρεσίες από τη Γερμανία την περίοδο 2010-2020 παραμένουν κοντά στο €1,2 δισ., ενώ το 2021 καταγράφεται αύξηση στο €1,4 δισ. Οι εισπράξεις, έπειτα από τη μεγάλη υποχώρηση του 2020, ανακάμπτουν στα €3,2 δισ. Ως αποτέλεσμα, το ετήσιο πλεόνασμα διαμορφώνεται σε €1,8 δισ., έναντι €700 εκατ. το 2020, παραμένοντας όμως χαμηλότερα σε σύγκριση με την περίοδο 2012-2019 (Διάγραμμα 2.19). Στο πρώτο εξάμηνο του 2022 οι εισπράξεις υπηρεσιών από τη Γερμανία διπλασιάστηκαν, στο €1,5 δισ., ενώ οι πληρωμές ενισχύθηκαν ελαφρώς στα €900 εκατ. Το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας το 2021 διμορφώθηκε στο 9,1% και προσέγγισε το επίπεδο του 2019, παραμένοντας ωστόσο χαμηλότερα από την προηγούμενη περίοδο. Έτσι, οι εισπράξεις από τη Γερμανία αυξήθηκαν περισσότερο μέσα στο 2021 έναντι των συνολικών εισπράξεων, ενώ στο πρώτο εξάμηνο του 2022 καταγράφεται σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το 2021, στο 8,1%. Το μερίδιο των πληρωμών σε υπηρεσίες προς τη Γερμανία υποχώρησε το 2021 στο 6,2%, κοντά στα επίπεδα του 2018-2019, έπειτα από την άνοδο του 2020. Για το πρώτο εξάμηνο του 2022 το μερίδιο των πληρωμών προς τη Γερμανία υποχωρεί στο 7,2%. Η Γερμανία είναι η πρώτη χώρα σε εισπράξεις υπηρεσιών στην Ελλάδα για το 2021 με 9,1%, ενώ ακολουθεί το Ην. Βασίλειο με 7,8% (Διάγραμμα 2.20).

Διάγραμμα 2.19: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.20: Μεριδίο Γερμανίας στις εισπράξεις και πληρωμές υπηρεσιών

Πηγή: Eurostat

2.3.2 / Διάρθρωση ανά κατηγορία Υπηρεσιών

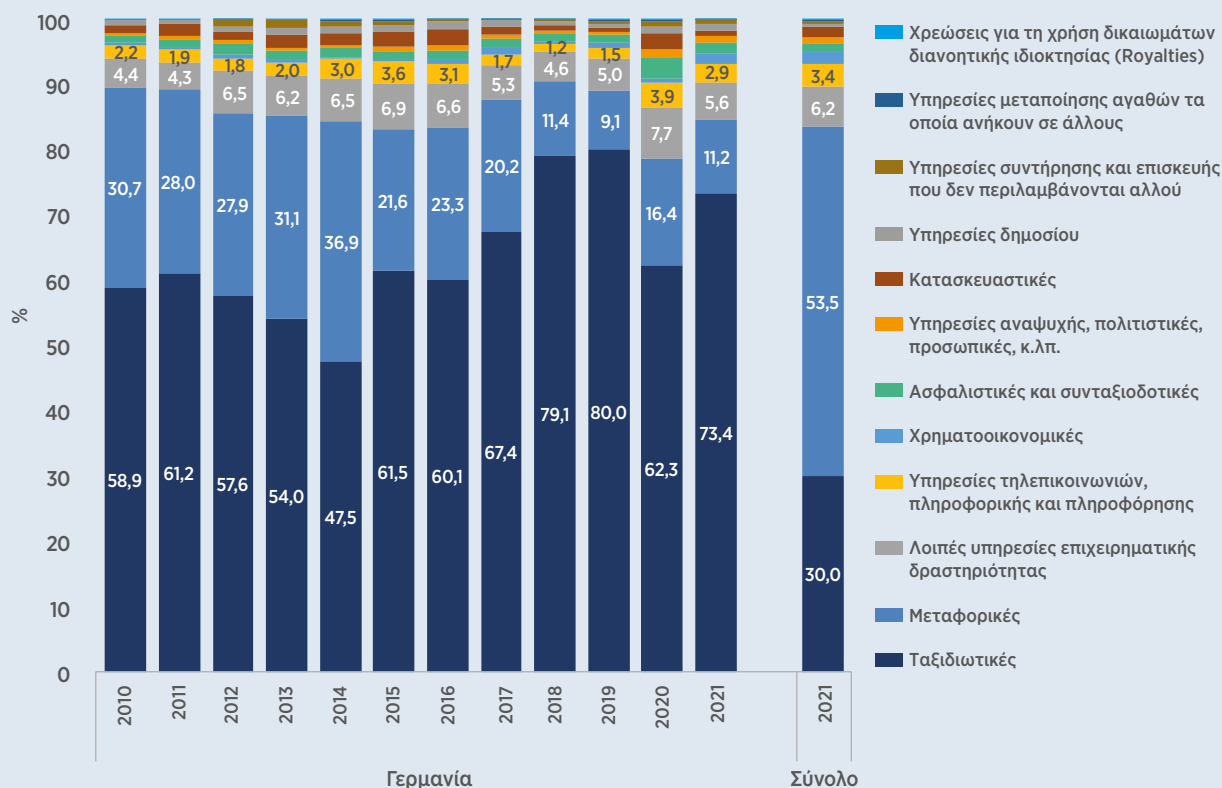
Οι εισπράξεις από τη Γερμανία αφορούν κυρίως ταξιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς αποτελούν το 73,4% των συνολικών εισπράξεων που προέρχονται από κατοίκους Γερμανίας, με αυξημένο μερίδιο μετά το 2018, σε σύγκριση με την περίοδο 2010-2017 (με εξαίρεση βέβαια την πανδημία). Το ποσοστό εισπράξεων από τουρισμό από τη Γερμανία είναι υψηλότερο σε σύγκριση με το σύνολο χωρών (30% για το 2021), ενδεικτικό της σημασίας του τουρισμού στις εμπορικές σχέσεις Ελλάδας - Γερμανίας.

Το 11,2% των εισπράξεων αφορά μεταφορικές υπηρεσίες, με πτωτική τάση σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, έναντι 53,5% που αντιστοιχεί στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας. Περίπου ίδιο ποσοστό με το σύνολο της χώρας παρουσιάζει η Γερμανία για λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, στο 5,6%, έναντι 6,2% στο σύνολο, όπως και στις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης, με μερίδιο 2,9%, έναντι 3,4% στο σύνολο.

Αναλύοντας το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων κάθε κατηγορίας, η Γερμανία παρουσιάζει υψηλό μερίδιο στις υπηρεσίες του δημοσίου³, με ποσοστό 22,8%, ενώ ακολουθούν οι τουριστικές υπηρεσίες, όπου το 22,3% των εισπράξεων προέρχεται από τη Γερμανία (**Διάγραμμα 2.22**). Στην τρίτη θέση βρίσκονται οι υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής με 12,4% και οι ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές υπηρεσίες με μερίδιο 11,1%.

³ Οι υπηρεσίες του δημοσίου (government goods and services not indicated elsewhere) περιλαμβάνουν συναλλαγές της κυβέρνησης και διεθνών οργανισμών και διαχωρίζονται σε συναλλαγές πρεσβειών - προξενείων, στρατιωτικών μονάδων - φορέων και λοιπών δημόσιων υπηρεσιών.

Διάγραμμα 2.21: Μέρη κατηγοριών υπηρεσιών στις συνολικές εισπράξεις από Υπηρεσίες, Σύνολο Χώρας-Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.22: Μέρη εισπράξεων Γερμανίας ανά κατηγορία υπηρεσιών, 2021

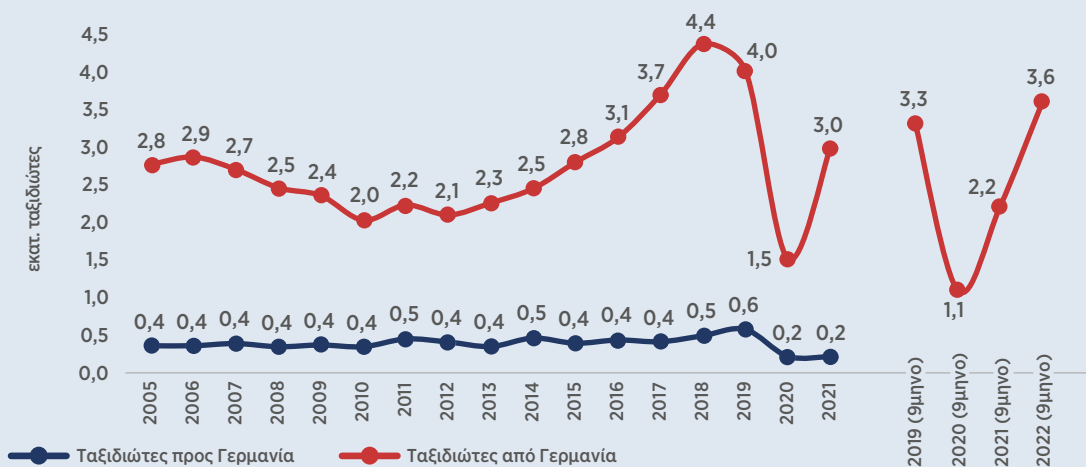
Πηγή: Eurostat

2.3.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Τουριστικών Υπηρεσιών

Οι τουριστικές εισπράξεις αποτελούν σημαντικό στοιχείο των εταιρικών σχέσεων Ελλάδας-Γερμανίας και για αυτό τον λόγο αναλύονται περισσότερο στη συνέχεια. Οι ταξιδιώτες από τη Γερμανία προς την Ελλάδα καταγράφουν συνεχή άνοδο την περίοδο 2012-2018, με αποτέλεσμα να φτάσουν τα 4,4 εκατ. στο μέγιστο καταγεγραμμένο επίπεδο. Η πανδημία περιορίσε τον αριθμό των ταξιδιωτών από Γερμανία στο 1,5 εκατ., ενώ ισχυρή ανάκαμψη καταγράφηκε το 2021 με διπλασιασμό τους, στα 3,0 εκατ., χωρίς ωστόσο να φτάσουν τα επίπεδα προ του 2020. Ωστόσο, με βάση τα πρόσφατα στοιχεία του 2022 για το πρώτο εννεάμηνο, οι ταξιδιώτες από τη Γερμανία έχουν ήδη ξεπεράσει τον αριθμό για το σύνολο του 2021, καθώς εισήλθαν 3,6 εκατ. ταξιδιώτες, υψηλότερη επίδοση και από τα επίπεδα του 2019. Οι ταξιδιώτες από Ελλάδα προς Γερμανία είναι σαφώς λιγότεροι διαχρονικά, περίπου 400 χιλ. κατά μέσο όρο την περίοδο 2005-2021,⁴ με πτώση το 2020 και 2021 κοντά στις 225 χιλ. (Διάγραμμα 2.23).

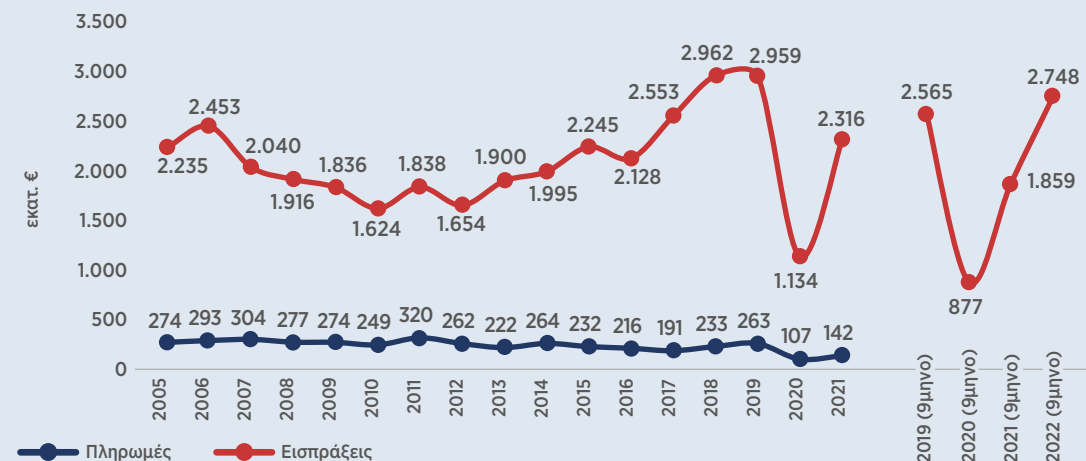
Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τη Γερμανία ανέκαμψαν το 2021 στα €2,3 δισ., έπειτα από την ισχυρή πτώση του 2020, παραμένοντας όμως χαμηλότερα από τα επίπεδα του 2018 και του 2019 (~€3,0 δισ.). Οι πληρωμές ταξιδιωτικών υπηρεσιών προς τη Γερμανία είχαν διαμορφωθεί κοντά στα €230 εκατ. κατά μέσο όρο την περίοδο 2012-2019, ενώ μειώθηκαν το 2020 και το 2021 (Διάγραμμα 2.24). Για το πρώτο εννεάμηνο του 2022 οι τουριστικές εισπράξεις διαμορφώθηκαν σε €2,7 δισ., σημαντικά υψηλότερες από το 2021 και πάνω από το επίπεδο του 2019 για το ίδιο χρονικό διάστημα, ένδειξη ότι επανέρχονται στα υψηλά επίπεδα που είχαν διαμορφωθεί για το 2018 και το 2019.

Διάγραμμα 2.23: Ταξιδιωτικές ροές με τη Γερμανία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.24: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και πληρωμές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας

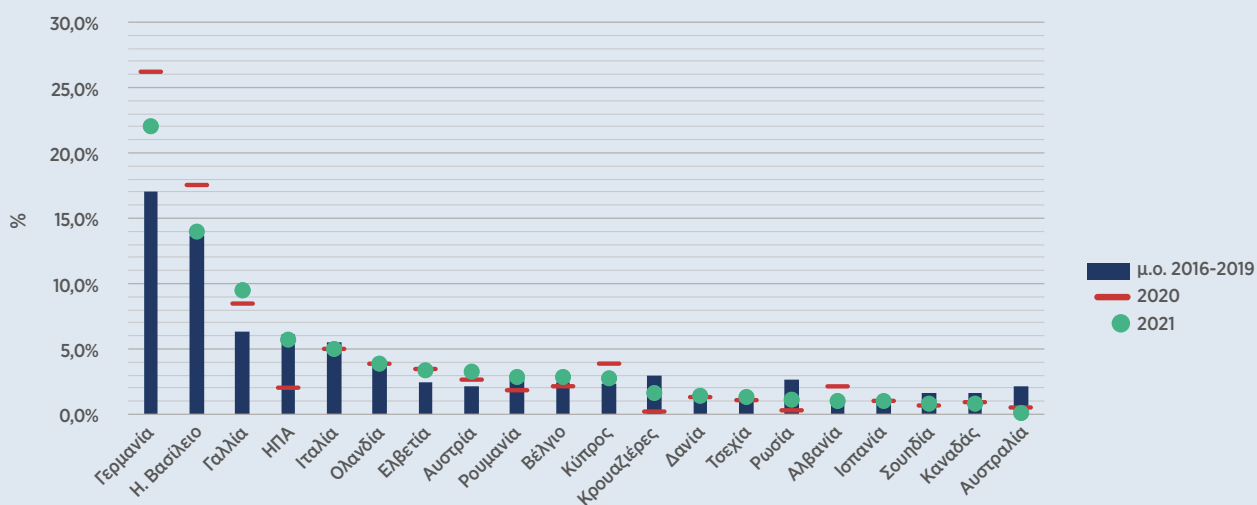

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος. Για το 2020 και μέχρι 15/3 η εκτίμηση των στοιχείων έγινε με βάση την Έρευνα Συνόρων. Για την περίοδο 15/3-30/6 τα στοιχεία εκτιμήθηκαν με βάση διοικητικά και ιστορικά στοιχεία.

⁴ Δεν υπάρχουν ακόμα διαθέσιμα στοιχεία για τους ταξιδιώτες προς τη Γερμανία στο εννεάμηνο του 2022.

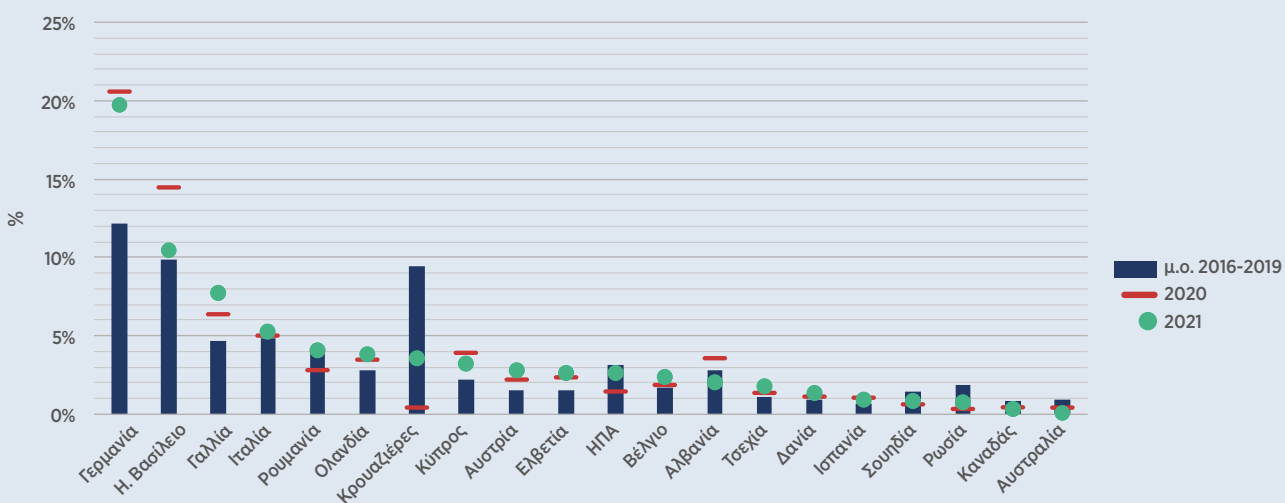
Η Γερμανία διατηρεί το υψηλότερο μερίδιο στις τουριστικές εισπράξεις της Ελλάδας, με 22,1% το 2021, χαμηλότερα από το 2020 όπου είχε αυξηθεί σημαντικά, παραμένοντας όμως υψηλότερα από τον μέσο όρο της περιόδου 2016-2019. Ακολουθεί το Ηνωμένο Βασίλειο με 14% και επαναφορά του στον μέσο όρο της περιόδου 2016-2019, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται η Γαλλία, με αυξημένο μερίδιο σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο (Διάγραμμα 2.25). Στις αφίξεις, η Γερμανία διατηρεί σε μεγάλο βαθμό το ενισχυμένο μερίδιο που είχε το 2020, καθώς αυτό διαμορφώθηκε το 2021 στο 19,7%, παραμένοντας αρκετά υψηλότερα από τον μέσο όρο της προηγούμενης τετραετίας (12,2%). Όπως και στις εισπράξεις, το Ην. Βασίλειο επανήλθε το 2021 στο επίπεδο της περιόδου 2016-2019 (Διάγραμμα 2.26). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι διαχρονικά υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών, με περαιτέρω ενίσχυση στην πανδημία το 2020, αλλά ακόμα περισσότερο το 2021. Συγκεκριμένα, η μέση δαπάνη διαμορφώθηκε στα 772 ευρώ, έναντι 743 ευρώ ανά ταξίδι το 2020, προσεγγίζοντας τα επίπεδα πριν από το 2015. Στο σύνολο των χωρών η μέση δαπάνη ενισχύθηκε επίσης, στα 689 ευρώ το 2021 έναντι 583 ευρώ ανά ταξίδι το 2020, με διαφορά από το επίπεδο της Γερμανίας κατά 83 ευρώ (Διάγραμμα 2.27).

Διάγραμμα 2.25: Μερίδιο ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (μ.ό. 2016-2019, 2020, 2021)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

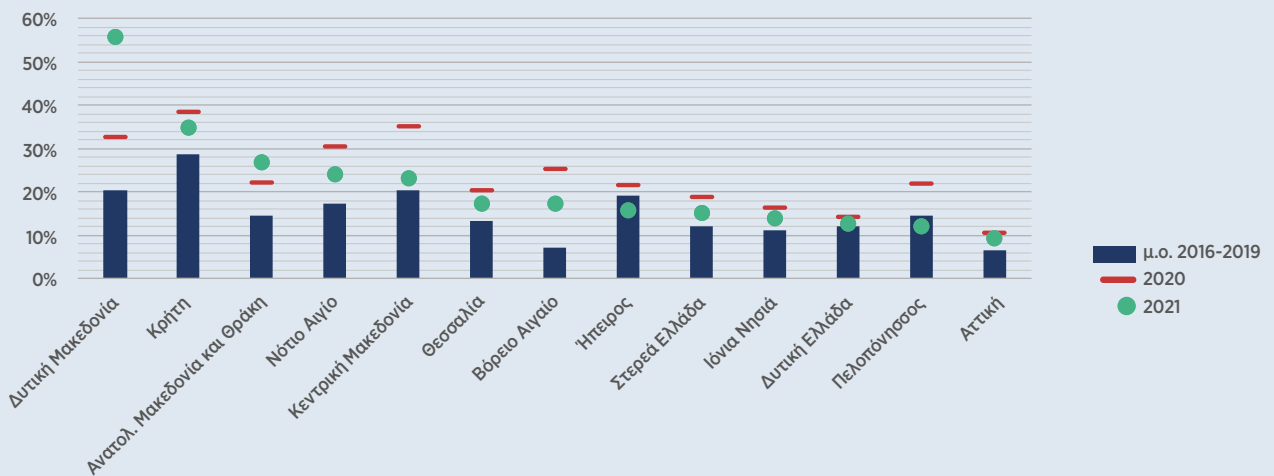
Διάγραμμα 2.26: Μερίδιο ταξιδιωτικών αφίξεων της Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (μ.ό. 2016-2019, 2020, 2021)

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.27: Δαπάνη ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στην Ελλάδα

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.28: Μερίδιο της Γερμανίας στις ταξιδιωτικές εισπράξεις ανά περιφέρεια

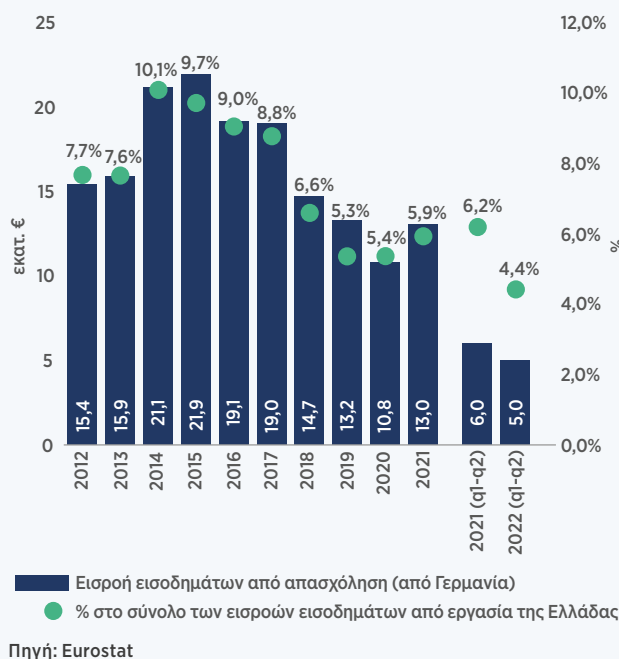
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η συμμετοχή των τουριστικών εισπράξεων από τη Γερμανία είναι αρκετά υψηλή ανά περιφέρεια. Στη Δυτική Μακεδονία το μερίδιο των ταξιδιωτικών εισπράξεων από Γερμανούς επισκέπτες ανήλθε στο 55,8%, δηλαδή πάνω από το ήμισυ των εισπράξεων, με διπλασιασμό των εισπράξεων σε σύγκριση με το 2019. Στην Κρήτη το μερίδιο παραμένει υψηλά, στο 34,8%, το 2021, παρά τη μικρή εξασθένηση, δηλαδή στο 1/3 των εισπράξεων από τουρισμό της περιφέρειας, ενώ σημαντικό μερίδιο των εισπράξεων από Γερμανία σημειώνεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη με 26,9%. Σημειώνεται ότι σε όλες σχεδόν τις περιφέρειες η συμβολή των εισπράξεων από τη Γερμανία είναι αυξημένες το 2020 και το 2021 σε σύγκριση με την περίοδο 2016-2019 (**Διάγραμμα 2.28**).

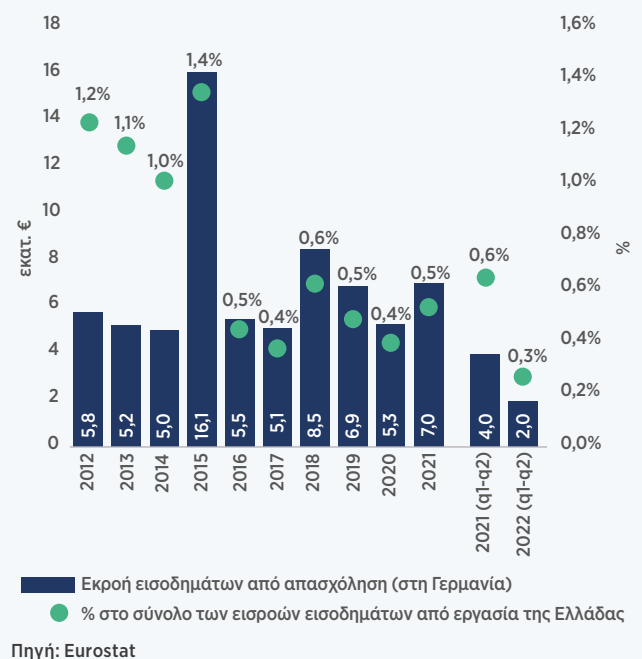
2.4 / Εισροές εισοδημάτων

Η εισροή πρωτογενών εισοδημάτων από εργασία από τη Γερμανία αντιστοιχούν στο 5,9% του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρευσαν στην ελληνική οικονομία το 2021, με αύξηση σε σχέση με το 2019 και το 2020. Τα εισοδήματα από εργασία διαμορφώθηκαν στα €13 εκατ. το 2021, έναντι €10,8 εκατ. το 2020, ενώ στο πρώτο εξάμηνο του 2022 έφτασαν τα €5,0 εκατ., αντιστοιχώντας στο 4,4% των συνολικών εισροών (**Διάγραμμα 2.29**). Τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα που μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία προσέγγισαν τα €7,0 εκατ. το 2021, αντιστοιχώντας στο 0,5% της συνολικής εκροής εισοδημάτων από απασχόληση της ελληνικής οικονομίας, έναντι €5,3 εκατ. το 2020, ενώ βρίσκονται υψηλότερα και από τα επίπεδα του 2019. Τα μεταναστευτικά εμβάσματα από τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στα €56,8 εκατ. το 2020, με κάμψη σε σύγκριση με το 2019 (€58,7 εκατ.), αλλά με ενισχυμένο μερίδιο της Γερμανίας στο σύνολο χωρών σε 17,0% (**Διάγραμμα 2.31**).

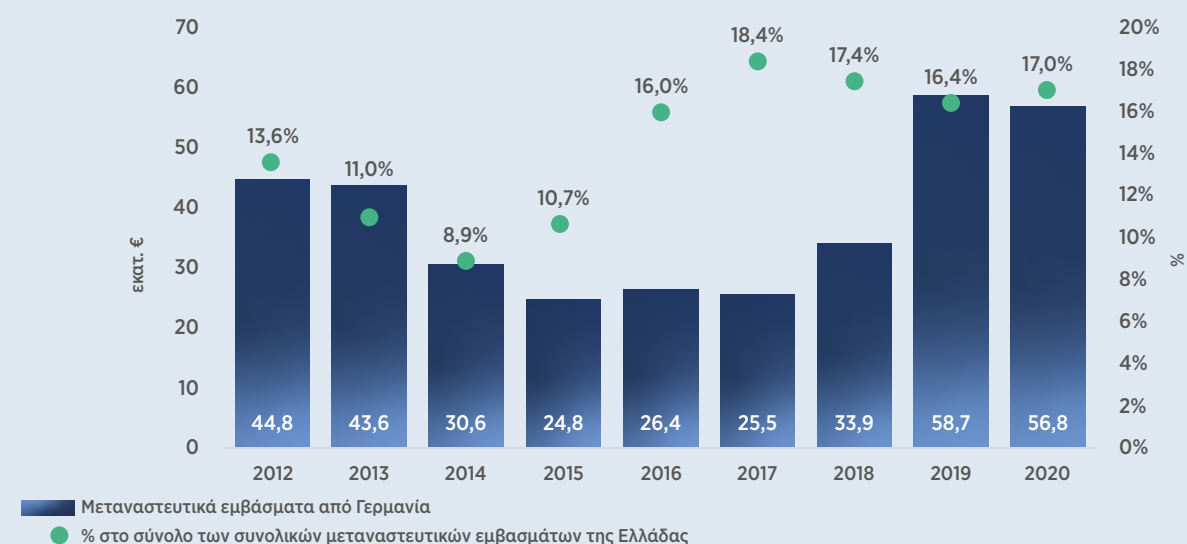
Διάγραμμα 2.29: Εισροή εισοδημάτων από εργασία από τη Γερμανία

Διάγραμμα 2.30: Εκροή εισοδημάτων από εργασία προς τη Γερμανία

Διάγραμμα 2.31: Εισροή μεταναστευτικών εμβασμάτων από τη Γερμανία

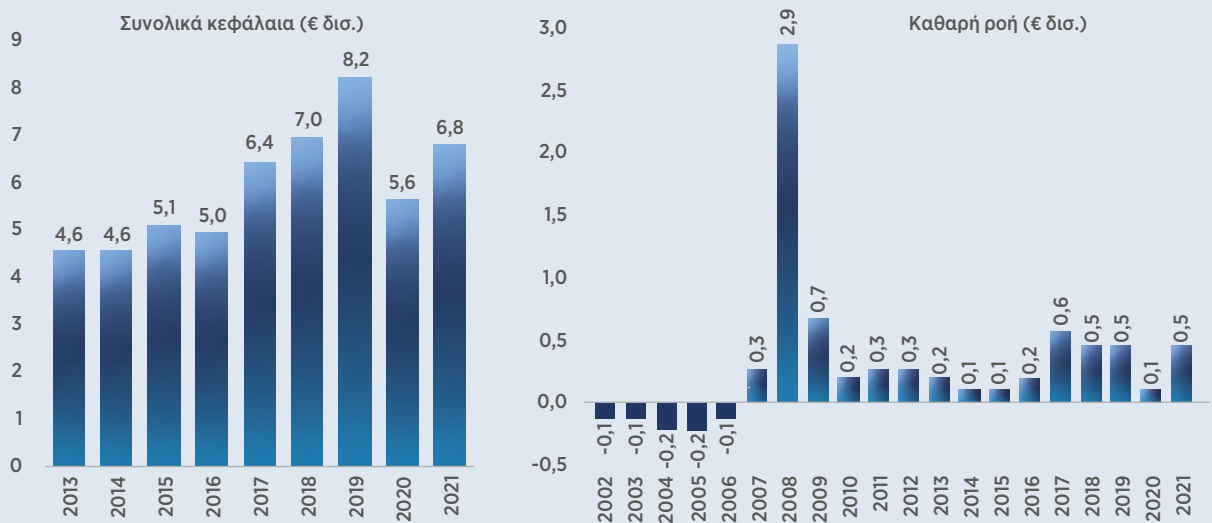

2.5 / Άμεσες επενδύσεις

Ιδιαίτερη είναι η συμβολή της Γερμανίας στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων που πραγματοποιούνται στην ελληνική οικονομία, οι οποίες αποτυπώνουν μακροχρόνιες και πιο σταθερές οικονομικές σχέσεις.⁵ Το 2021 τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα αυξήθηκαν στα €6,8 δισ., έναντι €5,6 δισ. το 2020 (**Διάγραμμα 2.32**). Έτσι, μετά την υποχώρηση του 2020⁶ το απόθεμα άμεσων επενδύσεων προσεγγίζει το επίπεδο του 2018, ενώ μετά το 2017 οι νέες άμεσες επενδύσεις από τη Γερμανία προς την Ελλάδα είναι περίπου €500 εκατ. ετησίως (με εξαίρεση το 2020).

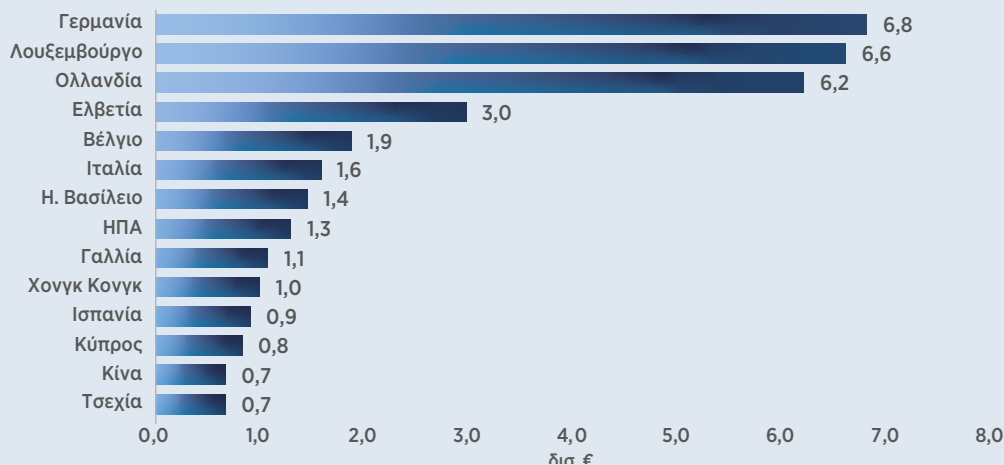
Η Γερμανία βρίσκεται στην πρώτη θέση στην κατάταξη χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα σε όρους συνολικών κεφαλαίων για το 2021 με €6,8 δισ. (**Διάγραμμα 2.33**), με μερίδιο 18,3%. Ακολουθούν το Λουξεμβούργο (€6,6 δισ.), η Ολλανδία (€6,2 δισ.) και η Ελβετία (€3,0 δισ.).

Διάγραμμα 2.32: Καθαρές άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα από τη Γερμανία

(*) Προσωρινά στοιχεία
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

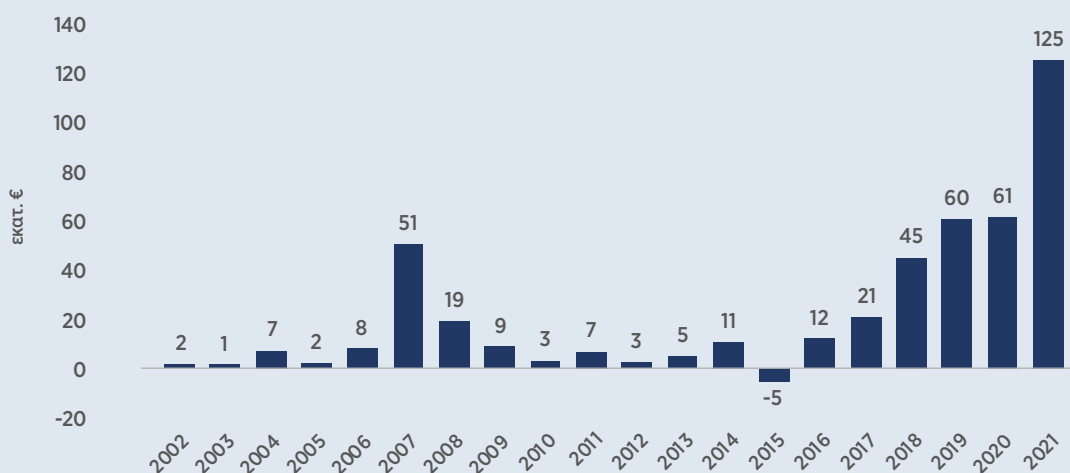
Διάγραμμα 2.33: Συνολικά κεφάλαια από καθαρές άμεσες επενδύσεις ανά χώρα προέλευσης, 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

⁵ Ως άμεση ορίζεται μια επένδυση όταν συνεπάγεται η άμεση ή έμμεση κατοχή τουλάχιστον του 10% των μετοχών με δικαίωμα ψήφου στην οικονομική μονάδα που λαμβάνει την επενδυτική ροή. Η σχέση άμεσης επένδυσης καλύπτει θυγατρικές, υποκαταστήματα και συνδεδεμένες επιχειρήσεις προς τις δύο κατευθύνσεις της επενδυτικής αλυσίδας, ενώ στις άμεσες επενδύσεις περιλαμβάνονται και οι επενδύσεις σε ακίνητα.

⁶ Η μείωση αποδίδεται σε ένα ευρύ φάσμα επενδύσεων, ενώ συνδέεται και με τον νέο τρόπο της ηλεκτρονικής (on-line) υποβολής στοιχείων. Η πτώση αυτή ενδεχομένως να οφείλεται και στην πτώση των τιμών των μετοχών των επιχειρήσεων γερμανικών συμφερόντων το 2020, καθώς και λόγω πανδημίας ο Γενικός Δείκτης του χρηματιστηρίου υποχώρησε 11% (31 Δεκ. 2020 συγκριτικά με 31 Δεκ. 2019).

Διάγραμμα 2.34: Καθαρές Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στην Ελλάδα από τη Γερμανία για Ακίνητα

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι καθαρές επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα από Γερμανία έχουν αυξητική δυναμική τα τελευταία έτη, με περίπου €125 εκατ. καθαρή επένδυση το 2021, ενώ και τα δύο προηγούμενα έτη είχαν πραγματοποιηθεί επιπλέον €121 δισ. καθαρές επενδύσεις σωρευτικά (€60 εκατ. το 2019 και €61 εκατ. το 2020).

2.6 / Εκπαίδευση και πολιτισμός

Εκτός από σημαντικό εμπορικό εταίρο της Ελλάδας με σημαντικά οφέλη για την οικονομία, οι δεσμοί μεταξύ των δύο χωρών αποτυπώνονται και σε άλλες εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής κυρίως στους τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Η εκμάθηση της γλώσσας, τα Πανεπιστήμια, τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν εργαλεία για την ενδυνάμωση των σχέσεων ανάμεσα στους δύο λαούς.

Ο αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη γερμανική γλώσσα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ανήλθε σε σχεδόν 104 χιλ. το 2020 με συνεχή αυξητική τάση, ενισχύοντας και τη δεξαμενή μαθητών στις επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες σταδιακά. Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο, κατώτερες τεχνικές επαγγελματικές σχολές κ.ά.) περίπου 153 χιλ. μαθητές διδάσκονται γερμανικά, ενώ στην ανώτερη δευτεροβάθμια ο αριθμός φθάνει τις 8,7 χιλ. μαθητές το 2020. Περίπου το 20% των μαθητών των συγκεκριμένων βαθμίδων διδάσκονται γερμανικά (2020), με 16,7% στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 46,6% των μαθητών στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 2,5% στην ανώτερη δευτεροβάθμια (**Διάγραμμα 2.35**).

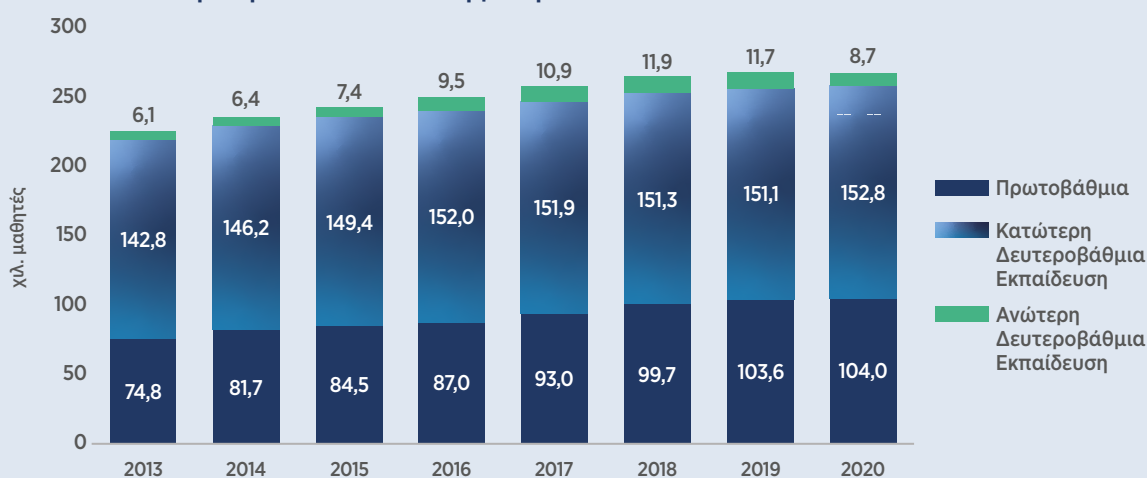
Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο η γερμανική γλώσσα διδάσκεται από το 1960 με το αντίστοιχο τμήμα να υπάρχει από το 1977, ενώ στο Αριστοτελείο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης το τμήμα ιδρύθηκε το 1960. Το διδακτικό προσωπικό στα τμήματα αποτελείται από 34 άτομα στο ΕΚΠΑ και 29 άτομα στο ΑΠΘ (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό), ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών ανέρχεται σε 1.647 στο τμήμα του ΕΚΠΑ και 1.197 στο ΑΠΘ. Επιπλέον είναι εγγεγραμμένοι 99 μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές στο ΕΚΠΑ και 77 στο ΑΠΘ στις αντίστοιχες σχολές.

Αναφορικά με τη σημασία και το βάρος που έχει η γερμανική γλώσσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, προκύπτει ότι περίπου το 75% των αποφοίτων της σχολής του ΕΚΠΑ δήλωσε ότι το Τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας ήταν η πρώτη επιλογή στις Πανελλήνιες, με βάση έρευνα για την απορρόφηση των αποφοίτων. Εκτός από τα δύο τμήματα, τα γερμανικά αποτελούν ειδικό μάθημα εξέτασης στις πανελλαδικές εξετάσεις για την είσοδο σε άλλα τμήματα όπως Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Ξένων Γλωσσών Μετάφρασης και Διερμηνείας και Ανώτερων Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης. Το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας υποστηρίζεται επίσης από τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD), προσφέροντας σε Έλληνες φοιτητές και επιστήμονες τη δυνατότητα σπουδών και έρευνας στη Γερμανία.

Οι δεσμοί Ελλάδας και Γερμανίας αποτυπώνονται και στον τομέα του πολιτισμού με διαφορετικές εκφάνσεις, μία εκ των οποίων είναι η συμβολή στην αρχαιολογική έρευνα. Το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1874 στην Αθήνα και είναι ένα από τα 17 ξένα αρχαιολογικά ινστιτούτα που βρίσκονται στην Αθήνα. Οι δράσεις του Ινστιτούτου αποσκοπούν στην ανάδειξη, συντήρηση και μελέτη ανασκαφικού υλικού. Σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει πραγματοποιήσει σημαντικές ανασκαφές στην Ελλάδα, μεταξύ των οποίων στην Ολυμπία, στη μυκηναϊκή ακρόπολη της Τίρυνθας και στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Διαθέτει επίσης βιβλιοθήκη και συλλογή αρχαιολογικών φωτογραφιών, η οποία είναι στη διάθεση ερευνητών και μελετητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Διάγραμμα 2.35: Αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη γερμανική γλώσσα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Πηγή: Eurostat

2.7 / Σύνοψη

Η Γερμανία κατέχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές της Ελλάδας και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας:

- Το 2021 η αξία των εισαγωγών αγαθών από τη Γερμανία ανήλθε σε €6,9 δισ., σχεδόν κατά €1,0 δισ. ενισχυμένη σε σύγκριση με το 2020 και το 2019 (11,0% του συνόλου των εισαγωγών).
- Η αξία των εξαγωγών ελληνικών αγαθών προς τη Γερμανία διαμορφώθηκε στα €2,8 δισ. το 2021, με αύξηση πάνω από €500 εκατ. σε σύγκριση με το 2020 και το 2019 (7,3% των συνολικών εξαγωγών).
- Παρά τις πληθωριστικές πιέσεις που έχουν επηρεάσει την αξία εισαγωγών και εξαγωγών, οι ροές με τη Γερμανία επεκτάθηκαν και σε πραγματικούς όρους. Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία αυξήθηκαν μέσα στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 κατά 23,8% σε αξία και κατά 7,1% σε όγκο, ενώ οι εισαγωγές επεκτάθηκαν κατά 19,3%, με αύξηση στον όγκο εμπορευμάτων κατά 10,8%.
- Οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, καταλαμβάνοντας το 56,1% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, ενώ στις εισαγωγές κυριαρχούν τα κεφαλαιουχικά αγαθά και οι βιομηχανικές προμήθειες με 54,8%.
- Σε κλαδικό επίπεδο κυριαρχεί στις εξαγωγές ο κλάδος τροφίμων, με μερίδιο 23,8% και ο κλάδος βασικών μετάλλων με 14,5%, ενώ στις εισαγωγές βρίσκονται στις πρώτες θέσεις οι κλάδοι χημικών και φαρμάκων με 19,0% και 17,3% αντίστοιχα.
- Οι εισπράξεις υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας διαμορφώθηκαν στα €3,2 δισ. το 2021 (9,1% των συνολικών εισπράξεων), ενώ στο πρώτο εξάμηνο του 2022 έφτασαν το €1,5 δισ.
- Οι αφίξεις ταξιδιωτών διπλασιάστηκαν το 2021 στα 3,0 εκατ. (20% των συνολικών αφίξεων στην Ελλάδα το 2021), με τις αντίστοιχες εισπράξεις να προσεγγίζουν τα €2,3 δισ. (22,1% των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων της χώρας).
- Στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 οι εισπράξεις διαμορφώ-

θηκαν στα €2,7 δισ., πάνω από το σύνολο του 2021.

- Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες κυμάνθηκε στα €772 έναντι €689 της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στη χώρα.
- Στη Δυτική Μακεδονία, το 55% των εισπράξεων από τον τουρισμό το 2021 προήλθε από Γερμανούς επισκέπτες, ενώ ακολουθούν η Κρήτη (34,8%) και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (26,9%).
- Τα εισοδήματα από εργασία στη Γερμανία που εισέρευσαν στην Ελλάδα ανήλθαν σε €13,0 εκατ. το 2021, ενώ τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα που μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία προσέγγισαν τα €7,0 εκατ. το 2021. Τα μεταναστευτικά εμβάσματα από τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στα €56,8 εκατ. το 2020.
- Τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα €6,8 δισ. το 2021, με τη Γερμανία να κατατάσσεται πρώτη μεταξύ των χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα και με σχετικό μερίδιο 18,3%.
- Οι καθαρές επενδύσεις σε ακίνητα στην Ελλάδα από Γερμανία ανήλθαν στα €125 εκατ. καθαρή επένδυση το 2021, με συνεχή αυξητική τάση.
- Το 2021 ο αριθμός μαθητών που διδάχθηκε τη γερμανική γλώσσα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας ανήλθε σε 104 χιλ. (16,7% των μαθητών στη συγκεκριμένη βαθμίδα). Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο αριθμός των μαθητών που διδάσκονται γερμανικά φτάνει τις 152,8 χιλ. (46,6% των μαθητών), ενώ στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι 8,7 χιλ. (2,5% των μαθητών).
- Η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και του ΑΠΘ με το διδακτικό προσωπικό να ανέρχεται σε 34 άτομα στο ΕΚΠΑ και 29 άτομα στο ΑΠΘ (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό), ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων προπτυχιακών φοιτητών ανέρχεται σε 1.647 στο τμήμα του ΕΚΠΑ και 1.197 στο ΑΠΘ. Επιπλέον είναι εγγεγραμμένοι 99 μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές στο ΕΚΠΑ και 77 στο ΑΠΘ στις αντίστοιχες σχολές.

3 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΓΕΒΕ

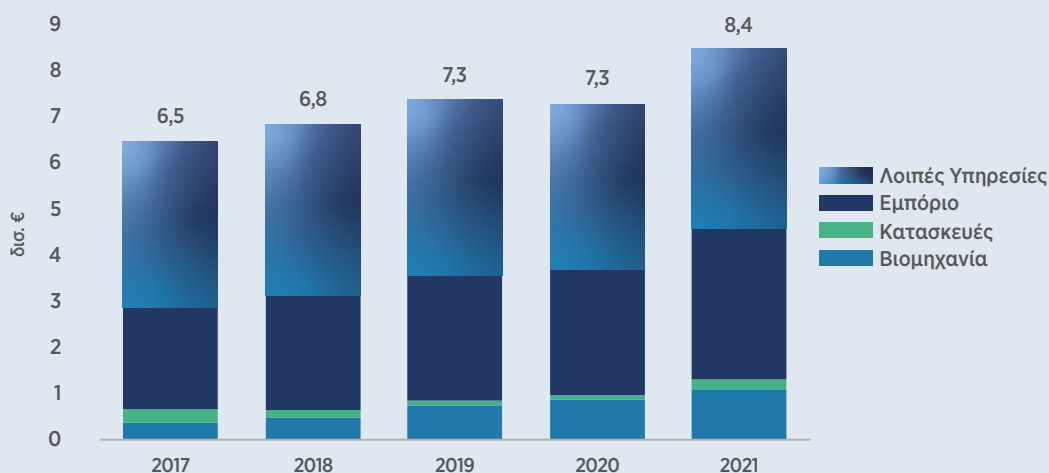
3.1 / Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στοιχεία από 43 επιχειρήσεις - μέλη του Επιμελητηρίου, που προέκυψαν από έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε το τελευταίο τρίμηνο του 2022, για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους στην ελληνική οικονομία. Πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα της δραστηριότητας της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, παρουσιάζονται κύρια μεγέθη της δραστηριότητάς τους, όπως ο κύκλος εργασιών, οι επενδυτικές δαπάνες και η απασχόληση, για την περίοδο 2017-2021. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια και σε διαφορετικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Στην πλειονότητά τους οι επιχειρήσεις-μέλη του επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα (32 από τις 43 ή 74%) δραστηριοποιούνται στον τομέα των Υπηρεσιών, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών (18 επιχειρήσεις) να αφορά το Εμπόριο.

3.2 / Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων-μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθε σε σχεδόν 8,4 δισ. ευρώ το 2021,⁷ επίπεδο που είναι το υψηλότερο της πενταετίας. Η πλειονότητα των πωλήσεων προέρχεται από τις εταιρείες-μέλη που ανήκουν στον τομέα των Υπηρεσιών (84%), με εκείνες που δραστηριοποιούνται στο Εμπόριο να αντιπροσωπεύουν το 38%, ενώ το μερίδιο των λοιπών επιχειρήσεων-μελών στην παροχή Υπηρεσιών αποτελεί το 46% των συνολικών πωλήσεων το 2021 (Διάγραμμα 3.1).

Διάγραμμα 3.1: Κύκλος εργασιών εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2021

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, εκτιμήσεις IOBE

Στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ που δραστηριοποιούνται στη Βιομηχανία ο κύκλος εργασιών ενισχύθηκε κατά 24,3% σε σχέση με το 2020 (σε €1,1 δισ. το 2021 από €870,3 εκατ. το 2020), ενώ σε σχέση με το 2017 έχει υπερδιπλασιαστεί. Στις επιχειρήσεις - μέλη του ΕΓΕΒΕ που δραστηριοποιούνται στο Εμπόριο η αξία των πωλήσεων διαμορφώθηκε στα €3,2 δισ. το 2021, καταγράφοντας σημαντική άνοδο κατά 19,2%, έναντι αύξησης κατά 0,5% το 2020. Σε μεγάλο βαθμό η άνοδος αυτή ερμηνεύεται από την αύξηση στον κύκλο εργασιών για τις επιχειρήσεις-μέλη που δραστηριοποιούνται στο Εμπόριο-Επισκευή οχημάτων και μοτοσυκλετών⁸, όπου ο κύκλος εργασιών σχεδόν διπλασιάστηκε (€805,7 εκατ. το 2021 έναντι €405,3 εκατ. το 2020), όταν στο σύνολο του κλάδου για την ελληνική οικονομία η άνοδος ήταν ηπιότερη (+26%).

Για τις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που δραστηριοποιούνται στο Χονδρικό εμπόριο εκτός οχημάτων και στο Λιανικό εμπόριο ο κύκλος εργασιών το 2021 αυξήθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος κατά 5%. Στους υπόλοιπους κλάδους των Υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται επιχειρήσεις - μέλη του ΕΓΕΒΕ ο κύκλος εργασιών ανέκαμψε το 2021 στα €3,9 δισ. το 2021 έναντι €3,6 δισ. το 2020 (+8,9%).

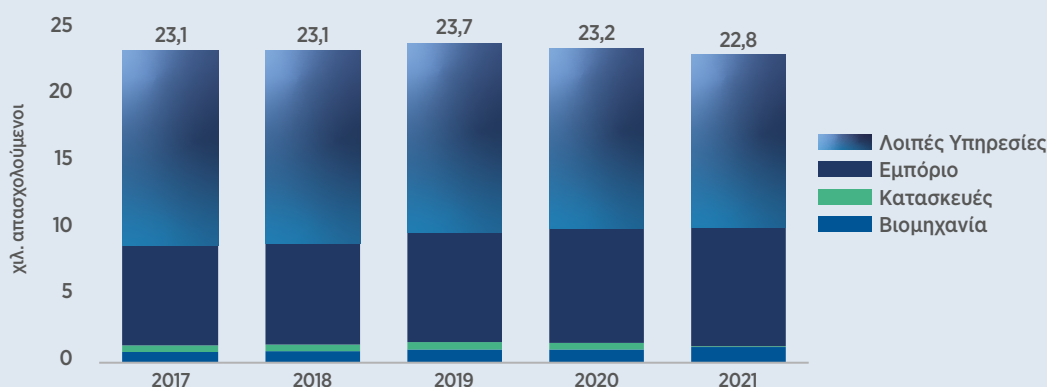
⁷ Ο κύκλος εργασιών για το σύνολο της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα εκτιμάται σε €7,7 δισ. το 2016 (Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Οι Ελληνογερμανικές σχέσεις σε αριθμούς).

⁸ Κλάδος 45 με βάση τη ΣΤΑΚΟΔ-2008, «Χονδρικό και Λιανικό εμπόριο, Επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών».

3.3 / Απασχόληση

Το 2021 ο αριθμός των εργαζομένων στις εταιρείες-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα διαμορφώθηκε σε 22,8 χιλ., καταγράφοντας μείωση κατά 1,6% σε σχέση με το 2020, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας η απασχόληση το 2021 αυξήθηκε κατά 1,4%. Μείωση του αριθμού απασχολούμενων καταγράφεται στις μισές από τις επιχειρήσεις-μέλη που συμμετείχαν στην έρευνα (μια τυπική επιχείρηση του δείγματος παρουσιάζει μέση μείωση της απασχόλησης κατά 4% το 2020 σε σχέση με το προηγούμενο έτος). Στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ που δραστηριοποιούνται στη Βιομηχανία, ο αριθμός των εργαζομένων αυξήθηκε εντός του 2021, με την άνοδο να κυμαίνεται περίπου στο 3%⁹, ενώ αντίστοιχη τάση παρατηρείται και στις επιχειρήσεις-μέλη που δραστηριοποιούνται στους κλάδους του Εμπορίου (**Διάγραμμα 3.2**).

Διάγραμμα 3.2: Απασχόληση σε εταιρείες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2021

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

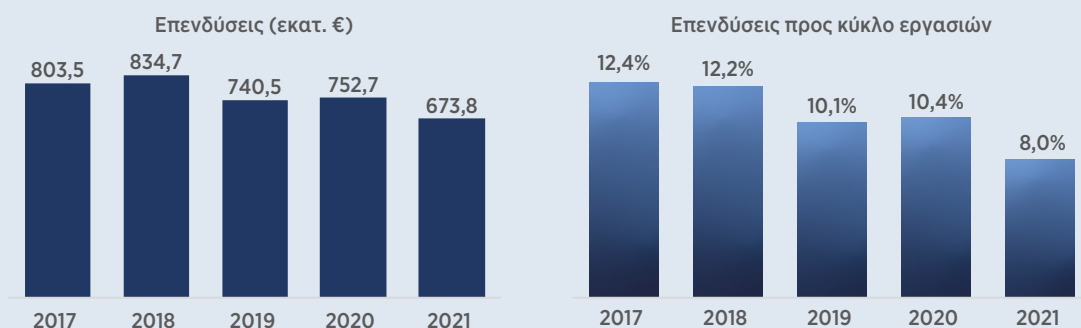
Οι επενδυτικές δαπάνες των επιχειρήσεων που αποτελούν μέρος της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα υποχώρησαν στα €674 εκατ. το 2021, καταγράφοντας μείωση κατά 10,5% σε σχέση με το 2020, όταν στο σύνολο της οικονομίας ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου κατέγραψε μεγάλη άνοδο κατά 22%. Η κάμψη στις επενδυτικές δαπάνες, σε συνδυασμό με την άνοδο του κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ, είχε ως αποτέλεσμα οι επενδυτικές δαπάνες να καλύπτουν το 8,4% των εσόδων το 2021 (**Διάγραμμα 3.3**).

3.4 / Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Οι επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου που υλοποίησαν οι εταιρείες-μέλη του ΕΓΕΒΕ ανήλθαν σωρευτικά σε περίπου €3,8 δισ. την περίοδο 2017-2021.

Οι επενδυτικές δαπάνες των επιχειρήσεων που αποτελούν μέρος της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα υποχώρησαν στα €674 εκατ. το 2021, καταγράφοντας μείωση κατά 10,5% σε σχέση με το 2020, όταν στο σύνολο της οικονομίας ο σχηματισμός παγίου κεφαλαίου κατέγραψε μεγάλη άνοδο κατά 22%. Η κάμψη στις επενδυτικές δαπάνες, σε συνδυασμό με την άνοδο του κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ, είχε ως αποτέλεσμα οι επενδυτικές δαπάνες να καλύπτουν το 8,4% των εσόδων το 2021 (**Διάγραμμα 3.3**).

Διάγραμμα 3.3: Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου από εταιρείες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2021

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

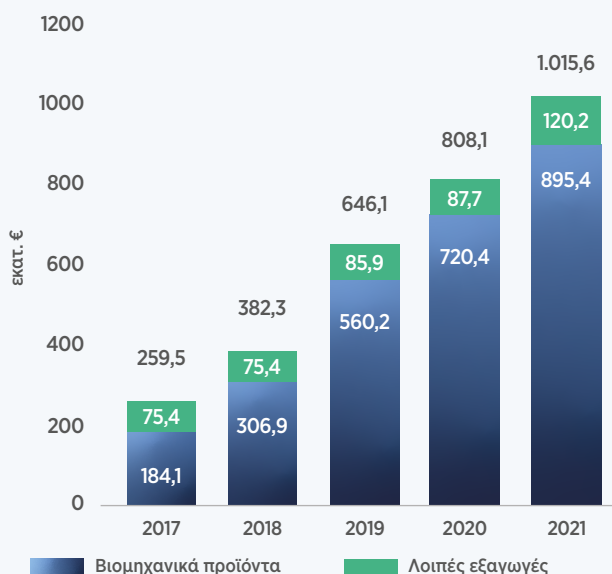
⁹ Πρόκειται για την ενδιάμεση τιμή της ποσοστιαίας μεταβολής της απασχόλησης των επιχειρήσεων του δείγματος το 2020 συγκριτικά με το 2019.

¹⁰ Με βάση τους Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (CPA 2008)

3.5 / Εξαγωγές

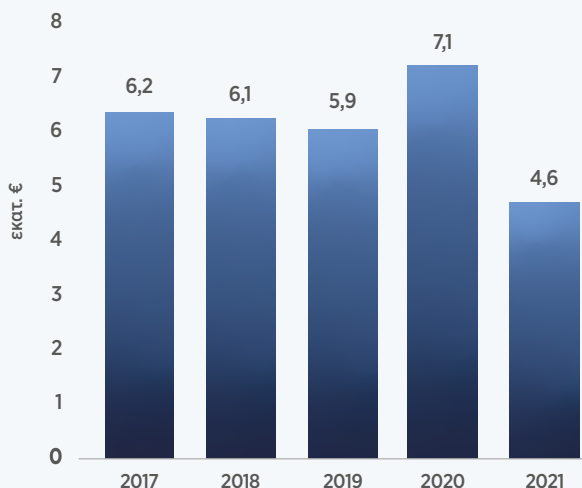
Η συνολική αξία των εξαγωγών (αγαθών και υπηρεσιών) από επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ ανήλθε σε €1,0 δισ. το 2021, καταγράφοντας αύξηση αντίστοιχη με εκείνη του 2020 (+26% - **Διάγραμμα 3.4**). Τα βιομηχανικά προϊόντα (τρόφιμα, φαρμακευτικά σκευάσματα, μηχανήματα) αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 88% των εξαγωγών από επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ. Η συνολική τους αξία διαμορφώθηκε στα €895,4 εκατ. το 2021 από €720,4 εκατ. το 2020 (+24,3% ή €175 εκατ.), όταν στο σύνολο της οικονομίας οι εξαγωγές για τις αντίστοιχες κατηγορίες αγαθών¹⁰ σημείωσαν άνοδο κατά 11,6%.

Διάγραμμα 3.4: Εξαγωγικό εμπόριο εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2021

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

Διάγραμμα 3.5: Καταμερισμός δαπανών των επιχειρήσεων - μελών του Επιμελητηρίου στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης, 2017-2021

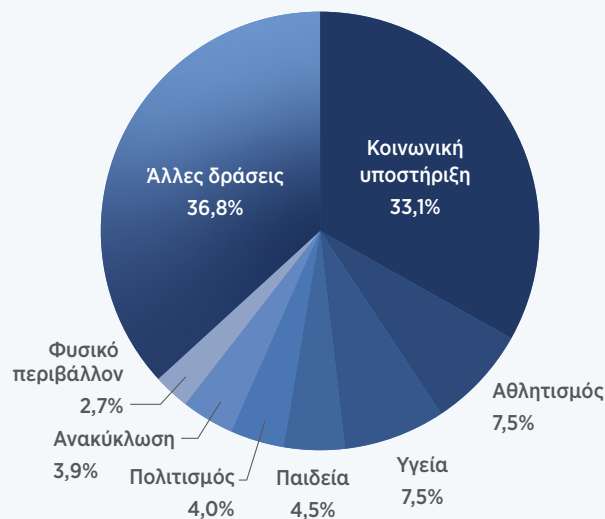
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

3.6 / Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα

Οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου αναλαμβάνουν εθελοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις κοινωνικής προσφοράς στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) τους. Το 2021 οι χορηγίες και δωρεές των εταιρειών-μελών που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθαν σε €4,6 εκατ. (ή 0,1% των ακαθάριστων εσόδων). Οι δαπάνες στο πλαίσιο της κοινωνικής ευθύνης το 2021 είναι χαμηλότερες κατά σχεδόν 35% σε σχέση με το 2020, όταν και οι δαπάνες ΕΚΕ κυμάνθηκαν σε υψηλό επίπεδο κυρίως λόγω της συνεισφοράς για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας (**Διάγραμμα 3.5**).

Στο πλαίσιο της κοινωνικής υπευθυνότητας, οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα συνεισφέρουν με χορηγίες και δωρεές σε δράσεις για το κοινωνικό σύνολο. Το 2021 η στήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων αντιπροσωπεύει σχεδόν το 1/3 των συνολικών δαπανών ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου. Άλλες δράσεις που υποστηρίχθηκαν περιλαμβάνουν τους τομείς του πολιτισμού (συμπεριλαμβανομένου του αθλητισμού), της υγείας και της παιδείας. Σημαντικό μερίδιο των δράσεων κοινωνικής προσφοράς το 2021 κατευθύνθηκε και σε άλλα προγράμματα, όπως η στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η στήριξη παιδιών και νέων ατόμων και η διαχείριση αποβλήτων (**Διάγραμμα 3.6**).

Διάγραμμα 3.6: Καταμερισμός δαπανών ανά δράση στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης

(* Χορηγίες και δωρεές σε συλλόγους, σωματεία και τοπικές κοινωνίες
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.1 / Εισαγωγή

Η οικονομική επίδραση μιας δραστηριότητας δεν περιορίζεται στην αξία παραγωγής, την προστιθέμενη αξία, τις θέσεις εργασίας, τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές που άμεσα δημιουργούνται από αυτή τη δραστηριότητα. Περιλαμβάνει, επιπλέον, τις έμμεσες επιδράσεις, οι οποίες δημιουργούνται από τις οικονομικές συναλλαγές με προμηθευτές, καθώς και τις προκαλούμενες επιδράσεις, οι οποίες αναφέρονται στην οικονομική επίδραση από τη δαπάνη των εισοδημάτων των εργαζομένων που δημιουργούνται άμεσα και έμμεσα από αυτή τη δραστηριότητα.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις της οικονομικής επίδρασης των εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα. Καθώς πρόκειται για υποσύνολο των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ, τα αποτελέσματα της εκτίμησης αποτελούν ένα κάτω όριο της επίδρασης που έχει η ελληνογερμανική επιχειρηματική κοινότητα στην ελληνική οικονομία. Υπολογίζεται η συνεισφορά στην παραγωγή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), στην απασχόληση και στα δημόσια έσοδα σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίζονται οι άμεσες επιδράσεις από τη λειτουργία των συγκεκριμένων επιχειρήσεων στην οικονομία, αλλά και οι επακόλουθες οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν μέσω των διασυνδέσεων με άλλους κλάδους της οικονομίας (έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις).

Διάγραμμα 4.1: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις

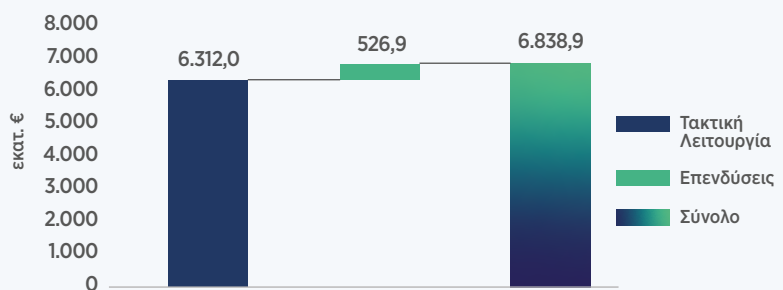
Η εκτίμηση της οικονομικής επίδρασης γίνεται στη βάση του υποδείγματος εισροών-εκροών το οποίο λαμβάνει υπόψη τις αλληλεπιδράσεις των κλάδων μιας οικονομίας¹¹, χρησιμοποιώντας τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ και την Eurostat. Η εκτίμηση βασίζεται στον κύκλο εργασιών και τις επενδύσεις των εταιρειών - μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.¹² Ως επενδύσεις λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, ενώ δεν περιλαμβάνονται δαπάνες που προκύπτουν από λογιστικές προσαρμογές.

4.2 / Οικονομικές επιδράσεις για το σύνολο των εταιριών

Η συνολική επίδραση της δραστηριότητας του δείγματος επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ το 2021, σε όρους ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη λειτουργία των εταιρειών, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε περίπου €6,8 δισ. (ή 3,8% του ΑΕΠ - Διάγραμμα 4.2).

Διάγραμμα 4.2: Επίδραση στο ΑΕΠ από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2021

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

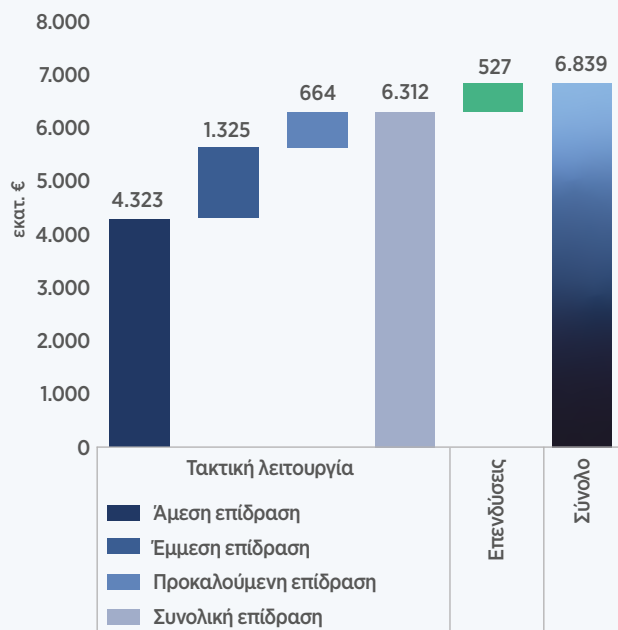

¹¹ Περισσότερες λεπτομέρειες για το υπόδειγμα εισροών-εκροών δίνονται στο Παράρτημα της μελέτης.

¹² Τα μεγέθη των οποίων αποτυπώνονται στο Κεφάλαιο 3 της μελέτης (Διάγραμμα 3.1 για τον κύκλο εργασιών και Διάγραμμα 3.3 για τις επενδύσεις αντίστοιχα).

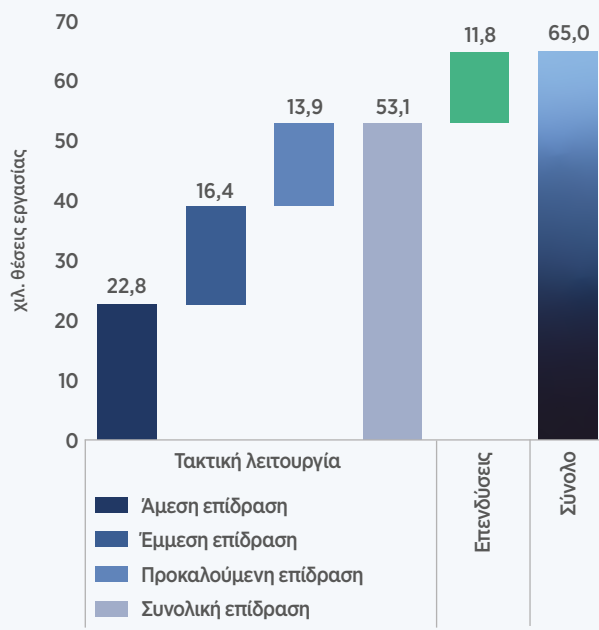
Η άμεση συνεισφορά στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ελληνικής οικονομίας (δηλ. η αξία των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιχειρήσεις, αφαιρώντας την ενδιάμεση ανάληψη αγαθών που χρησιμοποιούνται ως εισροές στην παραγωγική τους λειτουργία) από την τακτική λειτουργία των εταιρειών-μελών του Επιμελητηρίου το 2021 εκτιμάται σε €4,3 δισ. Η έμμεση επίδραση από τη ζήτηση που δημιουργείται στην αλυσίδα εφοδιασμού των επιχειρήσεων εκτιμάται σε €1,3 δισ., ενώ η προκαλούμενη επίδραση από τις καταναλωτικές δαπάνες των εργαζομένων σε €664 εκατ. **(Διάγραμμα 4.3)**. Επομένως, για κάθε ευρώ προστιθέμενης αξίας από τη λειτουργία και τις επενδύσεις των εταιρειών-μελών δημιουργείται άλλο 0,5 ευρώ ΑΕΠ σε άλλους τομείς της ελληνικής οικονομίας (1,5 ευρώ συνολικά).

Διάγραμμα 4.3: Συμβολή στο ΑΕΠ ανά είδος επίδρασης από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2021

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

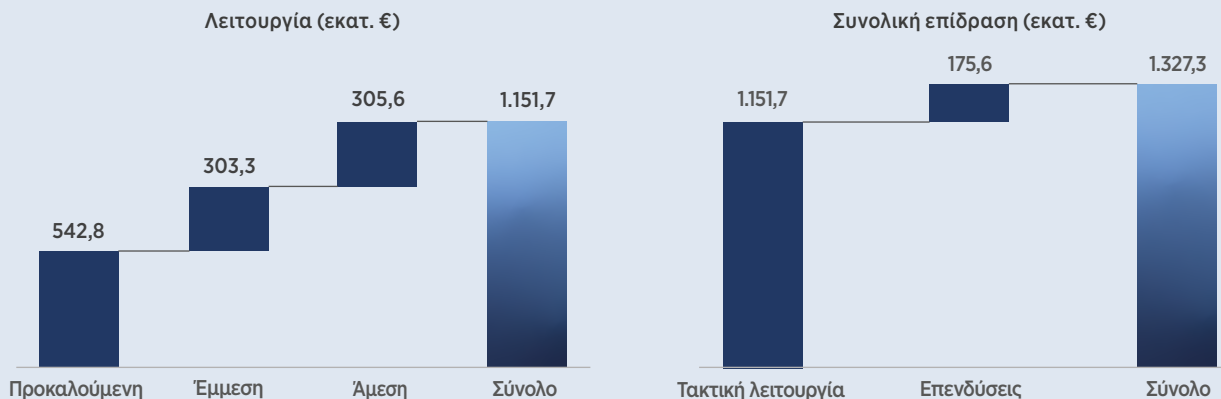
Διάγραμμα 4.4: Επίδραση στην απασχόληση από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2021

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Σημαντική είναι επίσης η συνεισφορά στα έσοδα από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές που προκύπτουν άμεσα από την τακτική λειτουργία εκτιμώνται σε €544 εκατ., εκ των οποίων €118 εκατ. αντιστοιχούν σε εργοδοτικές εισφορές που κατέβαλαν οι εταιρείες που συμμετείχαν στην έρευνα. Αν περιληφθούν οι έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις, τα έσοδα από φόρους και εισφορές το 2021 εκτιμώνται σε €1,2 δισ. **(Διάγραμμα 4.5)**.

Διάγραμμα 4.5: Επίδραση στα δημοσιονομικά έσοδα από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2021

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

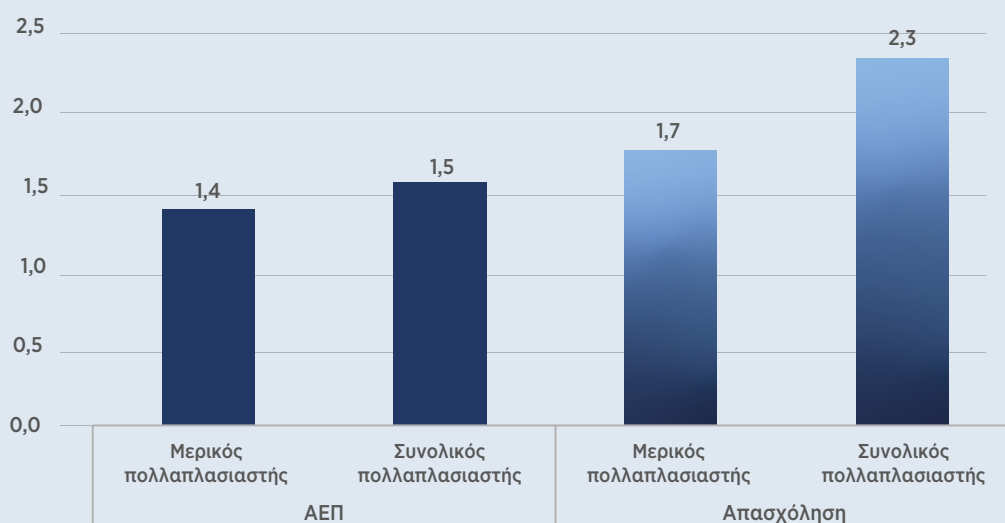
4.3 / Πολλαπλασιαστές επίδρασης

Η συμβολή από τη λειτουργία των εταιρειών - μελών του Επιμελητηρίου αποτυπώνεται επίσης με τη χρήση πολλαπλασιαστών. Οι μερικοί πολλαπλασιαστές ορίζονται ως ο λόγος του αθροίσματος άμεσης και έμμεσης επίδρασης προς την άμεση επίδραση και εκφράζουν το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει (στο ΑΕΠ, την απασχόληση κ.λπ.) λόγω των έμμεσων επιδράσεων. Αντίστοιχα, οι συνολικοί πολλαπλασιαστές είναι ο λόγος της συνολικής επίδρασης προς την άμεση επίδραση, εκφράζουν δηλαδή το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τον συνδυασμό έμμεσων και προκαλούμενων επιδράσεων.

Όσον αφορά τους μερικούς πολλαπλασιαστές, κάθε αύξηση κατά ένα ευρώ του ακαθάριστου προϊόντος που παράγεται από τις εταιρείες-μέλη του επιμελητηρίου οδηγεί σε αύξηση του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας κατά 1,4 ευρώ, με τον αντίστοιχο πολλαπλασιαστή να ανέρχεται στο 1,7 σε όρους απασχόλησης.

Λαμβάνοντας υπόψη και τις προκαλούμενες επιδράσεις, ο συνολικός πολλαπλασιαστής ΑΕΠ ανέρχεται σε 1,5. Συνεπώς, σε κάθε ευρώ άμεσης συνεισφοράς των εταιρειών-μελών αντιστοιχεί 1,5 ευρώ συνολικής συνεισφοράς στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας. Ο αντίστοιχος πολλαπλασιαστής για την απασχόληση ανέρχεται σε 2,3 - δηλ. σε κάθε εργαζόμενο στις επιχειρήσεις - μέλη του ΕΓΕΒΕ αντιστοιχεί συνολική συνεισφορά στην απασχόληση ίση με περίπου 2,3 θέσεις απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο. Ισοδύναμα, για κάθε μία θέση που δημιουργείται στις επιχειρήσεις - μέλη ανοίγει τουλάχιστον άλλη 1 θέση σε άλλους κλάδους της οικονομίας.

Διάγραμμα 4.6: Επίδραση στα δημοσιονομικά έσοδα από τη δραστηριότητα εταιρειών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2021

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

4.4 / Σύνοψη

Οι επιχειρήσεις αμιγώς γερμανικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα συνεισφέρουν στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα μέσα από την παραγωγή και διάθεση καινοτόμων αγαθών και υπηρεσιών.

- Σε όρους ΑΕΠ η συνεισφορά στην οικονομία από τη λειτουργία και τις επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό το 2021 εκτιμάται σε €6,8 δισ. (3,8% του ΑΕΠ της Ελλάδας)
- Σε όρους απασχόλησης διαμορφώνεται σε 65 χιλ. θέσεις εργασίας, εκ των οποίων οι 22,8 χιλ. απασχολούνται άμεσα στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα.

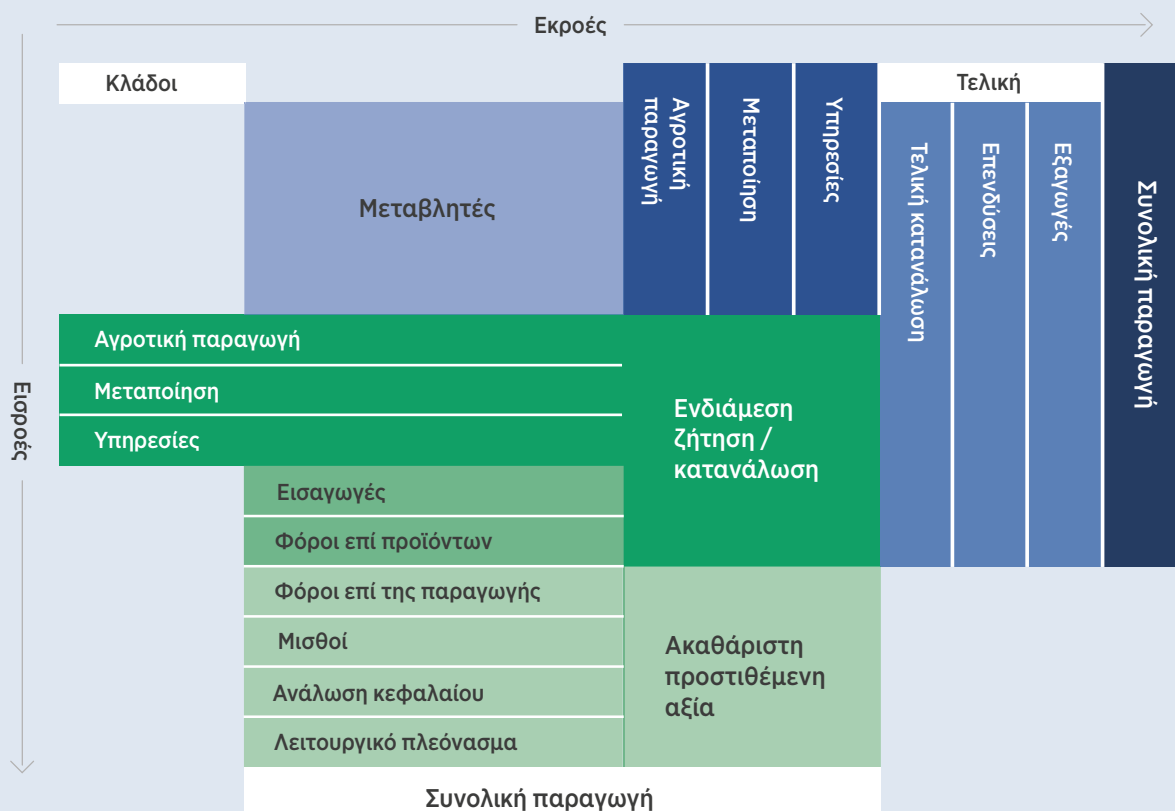
- Όσον αφορά τα δημοσιονομικά έσοδα, η συνολική συμβολή εκτιμάται σε περίπου €1,3 δισ., εκ των οποίων €543 εκατ. σχετίζονται άμεσα με τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Ο υπολογισμός του οικονομικού αποτυπώματος βασίζεται στο υπόδειγμα εισροών-εκροών, μέθοδος που αναπτύχθηκε από τον οικονομολόγο Wassily Leontief, ο οποίος τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών για αυτή την εργασία το 1973. Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών βασίζεται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά κατηγοριοποιούνται σε 63 κλάδους (όπως κατασκευές, λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης κ.ά.). Για κάθε κλάδο, δημοσιεύονται στοιχεία σχετικά με την ακαθάριστη αξία παραγωγής του προϊόντος και τις ποσότητες, σε όρους αξίας, των εισροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτού του προϊόντος (όπως προϊόντα άλλων κλάδων, εργασία, κεφάλαιο και εισαγωγές). Επίσης, δημοσιεύονται στοιχεία για το ύψος των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που καταβλήθηκαν κατά τη διαδικασία παραγωγής κάθε κλάδου, όπως και για τις τελικές χρήσεις του προϊόντος κάθε κλάδου (τελική κατανάλωση από ιδιωτικούς φορείς και από το δημόσιο, αποθέματα, σχηματισμός κεφαλαίου, εξαγωγές). Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνονται στους πίνακες εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία (Διάγραμμα 5.1).

Διάγραμμα 5.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών στηρίζεται σε συγκεκριμένες υποθέσεις, η βασικότερη από τις οποίες αφορά την τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή. Θεωρείται δηλαδή ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται εισροές (προϊόντα-υπηρεσίες και εργασία) σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι τιμές στην οικονομία δεν αλλάζουν ως αποτέλεσμα της μεταβολής που εξετάζεται (π.χ. η δραστηριοποίηση ή όχι ενός κλάδου της οικονομίας), ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείγματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του.

Με βάση τις συγκεκριμένες υποθέσεις υπολογίζονται για κάθε κλάδο η ποσότητα της απαιτούμενης εισροής, καθώς και άλλα μεγέθη (όπως οι μισθοί) ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος του κλάδου. Με βάση τις απαιτήσεις κάθε κλάδου ανά μονάδα παραγωγής, μπορούν να προσδιοριστούν οι αντίστοιχες απαιτήσεις κάθε κλάδου που αφορούν τις εισροές από τους προμηθευτές του (έμμεση επίδραση). Με παρόμοιο τρόπο προσδιορίζεται η επίδραση της δραστηριότητας κάθε κλάδου, λόγω των εισοδημάτων που δημιουργούνται για τους εργαζόμενους και τη συνακόλουθη αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών τους.